

Міністерство освіти і науки України
Національний університет "Острозька академія"
Навчально-науковий інститут лінгвістики
Кафедра англійської філології

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеня магістра

на тему:

Термінологія танцю: походження, семантика та функціонування у англомовних текстах

Виконав: студентка II курсу, групи МА-2
спеціальності: 035 Філологія
спеціалізації: 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська

Дацко Евеліна Ігорівна
прізвище, ім'я, по батькові автора

Керівник _доцент, кандидат філологічних
наук Коцюк Леся Миколаївна,

науковий ступінь, звання, прізвище, ім'я, по батькові

Рецензент _____

науковий ступінь, звання, прізвище, ім'я, по батькові

Роботу розглянуто і допущено до захисту
на засіданні кафедри англійської філології
протокол № _____ від “ ____ ” _____ 2025 р.
Зав.кафедри _____ Анатолій ХУДОЛІЙ

Острог – 2025 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ТЕРМІНОСИСТЕМИ ТАНЦЮ.....	8
1.1. Походження та історичний розвиток танцювальної термінології	8
1.2. Семантичні особливості та класифікація танцювальної термінології.....	14
РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ	23
2.1. Використання танцювальної термінології в академічному та професійному дискурсі.....	23
2.2. Контекстуальне функціонування танцювальних термінів у медіа та навчальних текстах.....	32
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	40
3.1. Проблеми перекладу танцювальних термінів з англійської на українську.....	40
3.2. Стратегії та рекомендації щодо ефективного перекладу	51
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	67
ДОДАТКИ.....	74

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Танцювальна термінологія становить важливий пласт спеціалізованої лексики, що відображає еволюцію хореографічного мистецтва у світовому культурному просторі. В умовах глобалізації англійська мова виступає основним джерелом нових термінів, пов'язаних із сучасними танцювальними напрямками (*hip-hop, breakdance, contemporary, jazz dance* та ін.). Вони активно функціонують у професійному середовищі, навчальних матеріалах та медійному просторі, що зумовлює їхнє поширення в українській мовній практиці.

Питаннями термінології займалися такі вчені, як Ажнюк Б.М., Андрієнко Т.В., Бережна Л.І., Білозерська Н.О., Д'яков А.С., Журавель О.М., Фурт І.В., Лощенова К.П. та Нікішина М.В., однак попри наявність їхніх напрацювань проблема комплексного аналізу англomовної танцювальної термінології й надалі залишається недостатньо розглянутою.

Процес опанування англomовної танцювальної термінології нерідко викликає чимало труднощів. Однією з головних проблем є відсутність усталених перекладних відповідників, через що перекладачі змушені шукати найточніші варіанти самостійно. Додаткових складнощів додає багатозначність деяких термінів – їх зміст може змінюватися залежно від контексту чи конкретного танцювального стилю. Усе це суттєво ускладнює професійне використання таких назв як у перекладацькій практиці, так і в навчальному процесі. Внаслідок цього стає важче сформувати чітку та узгоджену систему термінів, яка б забезпечувала єдність у цій галузі.

Метою роботи – вивчити характерні особливості походження, значення та функціонального застосування танцювальної термінології в англомовних текстах, а також виявити труднощі її розуміння та перекладу українською.

Для досягнення поставленої мети передбачено виконання таких **завдань**:

1. Дослідити походження та історичний розвиток танцювальної термінології.
2. Проаналізувати семантичні особливості та класифікацію танцювальних термінів.
3. Вивчити використання термінології в академічному та професійному дискурсі.
4. Дослідити контекстуальне функціонування термінів у медіа та навчальних текстах.
5. Виявити проблеми перекладу танцювальних термінів з англійської на українську.
6. Розробити стратегії та рекомендації для ефективного перекладу термінології.

Об’єктом дослідження є танцювальна термінологія англійської мови як складова сучасного термінологічного фонду.

Предметом дослідження є семантичні, функціональні та перекладацькі особливості танцювальних термінів в англомовних текстах різних типів.

Методи дослідження. У роботі використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів: описовий метод – для систематизації термінологічного матеріалу; етимологічний аналіз – для з’ясування походження термінів; метод компонентного аналізу – для

дослідження семантики термінів; метод контекстуального аналізу – для визначення особливостей функціонування термінів у текстах; перекладознавчий аналіз – для виявлення труднощів і стратегій перекладу.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше здійснено цілісний аналіз танцювальної термінології в англomовних текстах із урахуванням її походження, смислових відтінків і функціональних характеристик. У роботі зроблено спробу поєднати корпусний підхід із вивченням перекладацьких стратегій, що дало змогу глибше зрозуміти, як танцювальні терміни функціонують у сучасному англomовному дискурсі та які закономірності визначають їх використання.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості застосування їх у навчальному процесі – під час викладання курсів із лексикології, термінознавства й перекладознавства. Крім того, матеріали дослідження можуть стати основою для створення спеціалізованих словників, а також бути корисними в роботі перекладачів і фахівців, пов'язаних із танцювальною сферою.

Апробація дослідження. Дослідження здійснювалось шляхом оприлюднення його матеріалів у доповідях та повідомленнях на міжнародних та всеукраїнських конференціях, серед них:

- участь у міжнародних конференціях:

XIX Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених, аспірантів та студентів «Хореографічна культура – мистецькі

виміри». Тема доповіді: «Методичний комплекс гімнастики за професором Олегом Петриком». (м. Львів, 15.11.2024 р.).

XV Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених, аспірантів та студентів «Хореографічна культура – мистецькі виміри». Тема доповіді: «Створення кафедри режисури та хореографії у Львівському національному університеті імені Івана Франка». (м. Львів, 10.11.2022 р.).

XVIII Всеукраїнська студентська наукова конференція «Культурно-мистецькі процеси в Україні у контексті європейського наукового простору». Тема доповіді: «UBT “Premiera”: балетний театр, що підкорює Європу та світ». (м. Львів, 29.04.2025 р.).

XXI Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених, аспірантів та студентів. «Хореографічна культура – мистецькі виміри». Тема доповіді: «Походження та історичний розвиток танцювальної термінології». (м. Львів, 06.11.2025 р.).

II Всеукраїнська науково-практична конференція «Мистецтво, мистецька та позашкільна освіта: історія, теорія, практика, перспективи взаємодії». Тема доповіді: «Семантичні особливості та класифікація танцювальної термінології». (м. Полтава, 27.11.2025 р.).

Публікації:

Дацко Е. І. Методичний комплекс гімнастики професора Олега Петрика / Е. І. Дацко // *Хореографічна культура – мистецькі виміри* : збірник статей / упоряд. О. А. Плахотнюк. – Львів : Кафедра режисури

та хореографії, факультет культури і мистецтв, ЛНУ імені Івана Франка, 2024. – Вип. 18. – С. 129–140.

Дацко Е. І. UBT «Premiera»: балетний театр, що підкорює Європу та світ / Е. І. Дацко // *Культурно-мистецькі ескізи* : зб. студентських наук. пр. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2025. – Вип. 6. – С. 149–151.

Стригун Ф., Луньо П., Дацко Е. Формування хореографічної освіти у Львівському національному університеті імені Івана Франка // *Вісник Львівського університету. Серія мистецтвознавство*. – Львів, 2024. – Вип. 25. – С. 182–187.

Дацко Е. І. Походження та історичний розвиток танцювальної термінології. – Львів, 2025. (прийнято до друку)

Дацко Е. І. Семантичні особливості та класифікація танцювальної термінології. – Полтава, 2025. (прийнято до друку)

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг становить 76 сторінок, список літератури містить 61 джерело, з них 24 іноземними мовами.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ТЕРМІНОСИСТЕМИ ТАНЦЮ

1.1. Походження та історичний розвиток танцювальної термінології

Походження англомовної танцювальної термінології – це складний, багатогранний і довготривалий процес, у якому тісно переплелися місцеві звичаї, міжкультурні зв'язки, суспільні зміни та впливи світового масштабу. Формування цієї системи понять доцільно розглядати крізь призму трьох основних напрямів: народної традиції, американського культурного середовища та процесів, пов'язаних із колоніальними й міграційними рухами. Кожен із цих чинників суттєво вплинув на сучасну мовну картину танцювальної культури в англомовному просторі.

Найдавніший шар танцювальної лексики англійської мови виріс із народної культури. Ще у середньовічній Англії побутовали назви танців, що відображали повсякденне життя, соціальні відмінності та світосприйняття різних верств населення. Саме народна традиція стала тим ґрунтом, на якому згодом почали формуватися інші, більш складні терміносистеми танцювального мистецтва. Так, *Morris dance* має очевидні зв'язки з обрядовими практиками, у яких рухи танцівників супроводжувалися дзвіночками та театралізованими елементами. У назві відображається уявлення про «маврський» (moorish) характер цього танцю, що засвідчує вплив міжкультурних контактів. *Country dance* постає як загальне позначення народних сільських танців, у яких важливим було колективне виконання та соціальна взаємодія. Сам

термін підкреслює походження від сільської культури, протиставленої міським формам розваг. *Jig* – ще один приклад фольклорної номінації: коротке, ритмічне слово передає швидкий темп і динаміку рухів. Ці назви є прикладом того, як англійська мова створювала первинний словник танцювальної культури на основі локальних традицій, водночас формуючи універсальні семантичні моделі для подальшого розвитку термінології.

Новий етап становлення англійської термінології відбувся у Сполучених Штатах Америки. Саме там у XIX–XX століттях сформувався специфічний пласт назв, пов'язаний із джазовою, свінговою та афроамериканською культурою. Наприклад, *Tap dance* отримав свою назву від характерного звуку «tapping», який створюють металеві підківки на взутті виконавців. Лексема напряду відтворює акустичну ознаку танцю, що свідчить про іконічний характер номінації. *Lindy Hop* має більш метафоричне походження: танець отримав назву на честь авіатора Чарльза Ліндберга, відомого своїм «стрибком через Атлантику» [50, с. 176]. Тут можна спостерігати, як популярна культура й історичні події безпосередньо впливають на формування танцювальних назв. *Charleston*, названий на честь міста в Південній Кароліні, засвідчує локалізацію танцювальної практики: топонімічна мотивація стає засобом закріплення культурного феномена у мовній свідомості. Усі ці приклади демонструють творчу та гнучку природу англійської термінології, яка активно черпає ресурси з соціального і культурного контексту.

Вагомим чинником у формуванні сучасної англійської танцювальної термінології стало активне запозичення лексики з інших мов і культурних середовищ. Розширення Британської імперії,

трансатлантична работоргівля та хвилі міграцій спричинили те, що англійська мова перетворилася на своєрідний міст між культурами, у якому переплелися різні танцювальні традиції. Так, назви Salsa та Rumba, що походять із іспаномовного Карибського регіону, набули міжнародного визнання саме завдяки поширенню в англomовному світі. Аналогічно, Reggae dancehall – елемент ямайської культури – закріпився в глобальному вжитку через англійську мову, яка стала каналом його популяризації. Таким чином, англійська виступає не лише засобом комунікації, а й посередником між локальними культурними феноменами та глобальним простором, сприяючи уніфікації термінів і роблячи їх зрозумілими для широкої міжнародної спільноти.

XIX–XX століття стали переломним етапом у розвитку та поширенні англomовної танцювальної термінології. Саме тоді відбувся перехід від локальних, народних танцювальних форм до професійної системи з чітко визначеними назвами, техніками та стандартами, що поступово сформували сучасну глобальну танцювальну лексику. З одного боку, саме тоді формуються бальні дисципліни, що зумовлює закріплення англійських назв у світовому танцювальному лексиконі. З іншого – розвиток масової культури, зокрема мюзиклів і шоу-бізнесу, створює умови для поширення специфічних термінів у межах театральної сцени. Джазова епоха з її динамічними соціальними змінами формує новий шар сленгової танцювальної лексики, що пізніше стає нормативною [44].

У XIX ст. відбувається процес кодифікації танцювальних практик у вигляді бальних танців. Якщо раніше більшість форм була тісно пов'язана з національними традиціями (наприклад, полька чи мазурка), то тепер поступово утверджується універсальна система назв, зрозуміла

міжнародній спільноті. Англійська мова відіграла тут роль «мови-посередника», що забезпечила єдність термінології. Такі назви, як *Quickstep* чи *Foxtrot*, мають виразно англійське походження. Вони відтворюють сутнісні характеристики танців, наголошуючи на швидкому темпі чи характерних рухах. Цікаво, що навіть танці, які виникли поза англомовним світом, отримали англійські назви у міжнародному вжитку. Прикладом є *Waltz*, хоча його витоки сягають австрійської традиції, саме англійська закріпила цей термін у глобальній терміносистемі і засвідчує зростання авторитету англійської як універсальної мови танцювального дискурсу [44].

У XX столітті в танцювальній культурі з'явилася нова виразна тенденція – тісне поєднання танцю, театру та музики в межах комерційного мистецтва. Особливу роль у цьому процесі відіграли бродвейські мюзикли, які стали своєрідним каталізатором поширення англомовних назв стилів, рухів і технік по всьому світу. На відміну від попередніх етапів, коли терміни здебільшого запозичувалися з інших мов, цього разу лексика формувалася завдяки творчим експериментам і винахідливості самих хореографів та режисерів-постановників. Саме тоді в англійській мові з'явилися й утвердилися такі вислови, як *jazz dance*, *tap routine* чи *chorus line*, які згодом стали невід'ємною частиною міжнародної танцювальної терміносистеми. Кожна з цих номінацій відбиває прагнення чітко позначити певну сценічну форму, придатну для масового сприйняття. Крім того, завдяки шоу-бізнесу терміни швидко виходили за межі професійного середовища, набуваючи популярності серед широкої публіки. Таким чином, театр і розважальна індустрія стали важливими чинниками стандартизації та глобалізації англомовної танцювальної терміносистеми [46, с. 13].

Джазова епоха, яка припадає на 1920–1940-ті роки, відіграла особливу роль у розвитку танцювальної термінології. Тоді танець став символом свободи, енергії та бажання змін. У цей час з'явилося багато назв, що виникли зі сленгу. Наприклад, *Swing* позначав не тільки музичний стиль, а й рухи, які передавали «гойдання» в ритмі джазу. *Boogie-woogie* – це назва, що поєднує звук і ритм, і відразу асоціюється з танцем. *Jive* спочатку означало спосіб говорити й стиль життя в афроамериканському сленгу. Пізніше воно стало офіційною назвою танцю у міжнародних бальних змаганнях. Так можна побачити, як слова, що з'явилися у вуличному мовленні, з часом переходили у професійну термінологію [45, с. 63].

У другій половині XX і на початку XXI століття англійська остаточно стала основною мовою для назв у сучасному танці. Причин декілька. По-перше, англomовна культура домінує у світі. По-друге, глобалізація зробила англійську мовою міжнародного спілкування. І ще три важливі фактори: розвиток хіп-хопу в США, поширення стріт-денсу у світі та соцмережі, які дозволили новим термінам швидко поширюватися.

Витоки сучасної танцювальної термінології тісно пов'язані з хіп-хопом. Культура з'явилася у Нью-Йорку в 1970-х роках. Саме там виникли перші назви танцювальних стилів, які сьогодні відомі у всьому світі.

Наприклад, *Breakdance*, або просто *breaking*, отримав свою назву від характерних «breaks» у музиці, під які виконували акробатичні рухи. Цікаво, що цей англійський термін поширився майже без перекладу, навіть у країнах із власними танцювальними традиціями.

Подібно виникли *Popping* і *Locking*. Перший означає «поштовх» м'язами, а другий – «зупинку» або «фіксацію» руху. Слова з'явилися у вуличному середовищі Каліфорнії, але швидко стали технічними поняттями у міжнародній хореографії. *Krumping* з'явився в афроамериканських районах Лос-Анджелеса й передає ідею «енергетичного вибуху» у рухах.

Всі ці приклади показують демократичний характер сучасної англomовної термінології. Слова, що народилися у субкультурі, з часом стали загальноприйнятими й закріпилися у професійних словниках танцю.

Ще одним джерелом сучасних термінів стали різні форми *street dance*, які у другій половині XX століття поширилися по всьому світу. Більшість назв цих стилів зберегли англomовну форму, незалежно від того, звідки вони походять.

Наприклад, *Dancehall*, що з'явився на Ямайці, став відомим у світі завдяки англійській мові острова. *House*, який сформувався у клубах Чикаго, отримав просту й універсальну назву, що легко інтегрується в будь-яку мову. *Waacking* і *Vogue*, народжені в Лос-Анджелесі та Нью-Йорку, також зберегли свої оригінальні англійські назви і зараз використовуються навіть у країнах, де звично перекладати іноземні слова.

На відміну від XIX століття, коли іноземні назви часто адаптувалися, сьогодні вони залишаються автентичними і пояснюється це глобальним статусом англійської мови [44].

У XXI столітті великий вплив на поширення танцювальної термінології мала цифрова культура. Соціальні мережі, особливо *TikTok*, радикально змінили те, як назви танців циркулюють у світі.

Короткі відео з танцювальними челенджами поширюють англомовні терміни миттєво. Вони стають зрозумілими навіть для тих, хто не дуже добре знає англійську.

Наприклад, такі назви, як *Renegade* або *Savage Love dance*, швидко перетворилися на глобальні меми. Вони працюють незалежно від того, якою мовою спілкується аудиторія. Соціальні платформи фактично закріплюють англійську як «мову за замовчуванням» у цифровій танцювальній культурі. Через це навіть у наукових чи педагогічних матеріалах важко уникнути англомовних термінів, бо вони вже стали частиною міжнародного обігу.

Отже, історичний розвиток англомовної танцювальної терміносистеми демонструє її здатність поєднувати локальне й глобальне, традиційне й новаторське, що робить її універсальним інструментом міжкультурної комунікації у сфері танцю.

1.2. Семантичні особливості та класифікація танцювальної термінології

Англомовна танцювальна термінологія – це особливий пласт лексики, який поєднує технічний, мистецький і культурний виміри. Вона формується завдяки поєднанню запозичених слів та власних назв. Значення термінів дуже різноманітні. Аналіз їхньої семантики допомагає зрозуміти, як звичайні слова набувають спеціального значення в танці.

Значна частина термінів описує рухи, які виконуються танцівниками. Такі слова, як *step*, *turn* чи *jump*, у загальноповживаній мові позначають звичайні фізичні дії людини. Проте у хореографії їхнє значення значно деталізується: *step* може вказувати не лише на один

крок, а й на складний структурний елемент, що поєднує декілька рухів; *turn* означає точно визначений оберт з урахуванням положення корпусу та напрямку руху; *jump* позначає стрибок, який виконується за суворими технічними правилами [51, с. 88]. Таким чином, загальноновживані лексеми набувають термінологічного статусу через процес семантичної спеціалізації.

Інший шар термінів пов'язаний із позначенням позицій та фігур. Тут найвиразніше проявляється запозичений характер лексики, адже англійська хореографічна традиція зберегла чимало французьких та італійських термінів. Наприклад, *plié* означає згинання колін, а *arabesque* – характерну позу з витягнутою ногою [47, с. 59]. Подібні слова функціонують як вузькоспеціалізовані одиниці, що не мають прямих аналогів у загальноновживаній англійській лексиці. Їхня семантика чітка та уніфікована: кожен педагог і виконавець розуміє такі терміни однаково, що забезпечує міжнародну стандартизацію балетного словника.

Важливе місце у термінологічному корпусі займають назви танцювальних стилів та напрямків. Лексеми *waltz*, *tango*, *salsa* чи *hip-hop* [47, с. 12] виконують роль номінацій не лише в професійному середовищі, але й у ширшому культурному просторі. Їхні значення часто виходять за межі суто танцювального вжитку: так, *waltz* може асоціюватися з плавністю руху в метафоричному сенсі, а *tango* вживається як символ певної культурної традиції. У цьому разі відбувається процес семантичного розширення, коли термін переходить із фахового рівня у загальнонародний.

Не можна залишити поза увагою й лексику, яка використовується як інструктивний матеріал у процесі навчання. Слова *left*, *right*, *repeat*,

hold у буденному мовленні виконують описову функцію, але в хореографічному дискурсі вони набувають директивного значення. У ролі команд вони не просто позначають дію, а спонукають до її виконання, забезпечуючи чітку організацію рухів, надає їм особливого семантичного статусу: такі одиниці перебувають на межі між загальновживаною та термінологічною лексикою.

Характерною рисою танцювальної термінології є її багатозначність. Одне й те саме слово може функціонувати як у побуті, так і в професійному середовищі, проте значення при цьому істотно відрізняються. Наприклад, *turn* у щоденному спілкуванні означає будь-який поворот, тоді як у танці воно має чітке визначення, пов'язане з технікою виконання. Така полісемія вимагає від учасників комунікації постійного урахування контексту, що, власне, і формує специфіку професійного дискурсу.

Цікавою особливістю виступає також метафоричний потенціал танцювальної лексики. Багато термінів походять від звичайних слів, які набувають образного значення у сфері хореографії. Слово *slide*, наприклад, у загальному вжитку означає «ковзати», а в танці воно використовується для позначення плавного переміщення по підлозі [46, с. 75]. Подібний процес метафоризації полегшує запам'ятовування та створює яскраві асоціації, що важливо для практичного навчання. Аналогічно, у сучасних танцювальних стилях з'являються назви на кшталт *butterfly* («метелик»), що позначають особливу траєкторію рухів рук і водночас викликають чіткий візуальний образ у свідомості танцівника [48, с. 7]. Для системного опису танцювальної термінології необхідно враховувати як історичні витоки окремих лексем, так і їхнє функціональне навантаження в межах сучасної хореографічної

практики. Класифікація танцювальних термінів може здійснюватися за двома головними параметрами: за походженням та за функціональним призначенням. Обидва підходи доповнюють один одного й дозволяють глибше усвідомити закономірності формування і розвитку цього термінологічного шару (Див.Таб 1.1).

Таблиця 1.1

Класифікація англомовних танцювальних термінів

Критерій	Підгрупа	Приклади термінів
Походження	Французькі	<i>plié, pirouette, jeté, battement, pas de deux, arabesque, relevé, chassé, grand rond de jambe</i>
	Італійські	<i>ballare → balletto → ballet, allegro, adagio, lento, vivace, pizzicato</i>
	Іспанські	<i>flamenco, bolero, fandango, sevillanas, zarabanda</i>
	Латинські та афро-карибські	<i>samba, rumba, cha-cha, salsa, merengue, mambo, bachata</i>
	Німецькі	<i>waltz (від walzen – крутитися), polka</i>
	Власне англійські / сучасні	<i>lock step, moonwalk, shuffle, spin, slide, breakdance, hip-hop</i>
Функціональне призначення	Назви рухів	<i>step, turn, jump, kick, spin, slide, hop, cross, lock, bounce</i>

	Назви фігур / позицій	<i>arabesque, attitude, plié, relevé, grand jeté, cabriole, split, bridge, freeze</i> (у брейк-дансі)
--	--------------------------	---

продовження таблиці 1.1

	Назви стилів / жанрів	<i>ballet, waltz, tango, salsa, flamenco, hip-hop, krump, breakdance, foxtrot, swing</i>
	Позначення темпу та динаміки	<i>adagio</i> (повільно), <i>allegro</i> (швидко), <i>moderato</i> (помірно), <i>andante</i> (кроком), <i>forte</i> (сильно), <i>piano</i> (тихо), <i>crescendo</i> (поступово голосніше)
	Інструктивні команди	<i>left, right, repeat, hold, change, start again, faster, slower</i>

Джерело: створено автором на основі [16; 17; 11]

Історичний аспект показує, що значна частина термінів потрапила в англійську мову шляхом запозичення. Передусім йдеться про лексику французького походження, адже саме Франція впродовж XVII–XVIII століть стала центром розвитку класичного балету. Саме тоді склалася базова система термінів, яка практично без змін функціонує й у сучасному англomовному середовищі. Такі слова, як *plié, pirouette, jeté* [16, с. 54], зберігають французьку форму написання і вимови, що надає їм статусу своєрідних міжнародних констант. Ці терміни відзначаються високим рівнем стабільності: їхнє значення практично не зазнає змін і однаково тлумачиться у різних країнах, що сприяє уніфікації професійного дискурсу.

Водночас не менш важливу роль відіграє італійська традиція. Італія була однією з перших європейських країн, де сформувалися основи театралізованого танцю, і саме тут виникли численні

музично-танцювальні терміни. Лексеми *allegro* чи *adagio* [17, с. 82], що позначають темп і характер виконання, походять із музичної термінології, але міцно закріпилися в хореографії. Особливим є слово *balletto*, що походить від італійського *ballare* – «танцювати» і стало основою для міжнародного терміна *ballet*. На відміну від французьких термінів, італійські слова переважно описують темп, динаміку чи виразність виконання, що підкреслює тісний зв'язок танцю з музичною традицією.

Іспанська мова збагатила англійську термінологію назвами національних танців, які поширилися далеко за межі Іберійського півострова. Лексеми *flamenco* і *bolero* [11, с. 36] виконують подвійну функцію: з одного боку, вони позначають конкретні танцювальні жанри, а з іншого – стають символами національної культури. Їхнє значення містить як технічний, так і культурологічний компонент: вимовляючи слово *flamenco*, мовець апелює не лише до конкретних рухів, а й до цілого комплексу асоціацій, пов'язаних з іспанською традицією, музикою і костюмами.

Окремий пласт становлять запозичення з латинських та афро-карибських мовних джерел. Поширення таких танців, як *samba*, *salsa* чи *cha-cha* [46, с. 65], пов'язане з активною глобалізацією у XX столітті. Вони увійшли до англійської мови без суттєвих змін у формі й зберегли свій національний колорит. Ці терміни стали міжнародними позначеннями цілих напрямків, які поєднують музику, танець і соціальну комунікацію. Їхня семантика набагато ширша, ніж просто назва техніки. Кожен із цих термінів є маркером етнокультурної ідентичності.

Якщо розглядати класифікацію танцювальної термінології за

функціональним призначенням, можна побачити ще більш цікаву картину. Значна кількість термінів описує безпосередньо рухи та дії танцівників. У цьому випадку мова йде про лексеми, які мають точний технічний зміст і виконують роль «мови інструкцій». Їхнє завдання – забезпечити розуміння й відтворення конкретних рухів, що дозволяє танцівникам синхронізувати виконання незалежно від рідної мови.

Інша категорія пов'язана з назвами фігур і позицій. Вони не обов'язково передають динаміку, а фіксують статику чи композиційне розташування тіла в просторі. Саме до цієї групи належать більшість французьких запозичень, які стали універсальними у класичному балеті. Значення таких термінів є максимально конкретним, адже від найменшого відхилення у трактуванні залежить якість виконання.

Особливе місце займають номінації стилів і жанрів. Їхня функція значно ширша, ніж просто технічна. Назва стилю – *waltz*, *tango*, *salsa* чи *hip-hop* – завжди виходить за межі суто термінологічної одиниці й відсилає до культурного коду, у якому поєднуються музика, історія та соціальні практики [50, с. 176]. У цьому сенсі такі слова стають культурно-маркованими термінами, адже вони функціонують не лише в професійному середовищі, а й у повсякденній комунікації.

Ще одна функціональна група пов'язана з позначенням темпу та динаміки виконання. Лексеми *adagio*, *allegro*, *lento*, *vivace* увійшли в танцювальну лексику з музичної сфери, проте зберегли там своє семантичне наповнення. Їхня роль полягає у регулюванні ритмічних та динамічних характеристик танцю, що робить їх незамінними для синхронізації рухів із музичним супроводом.

Варто підкреслити, що обидві класифікаційні системи – за походженням і за функціональним призначенням – перебувають у

тісному взаємозв'язку. Французькі терміни найчастіше належать до групи позначень фігур та позицій, італійські – до категорії темпу й динаміки, іспанські та латинські запозичення – до назв жанрів і стилів. Така відповідність не є випадковою: вона відображає культурно-історичні умови формування хореографії в Європі та світі. Кожна національна традиція внесла у термінологічну систему той компонент, який найбільше відповідав її власному мистецькому досвіду.

Отже, танцювальна термінологія англійської мови є не просто засобом опису рухів чи фігур, а цілісною мовною системою, яка віддзеркалює історичний розвиток мистецтва танцю, забезпечує ефективну професійну комунікацію та сприяє збереженню й поширенню культурної спадщини у світовому просторі.

РОЗДІЛ 2

ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ

2.1. Використання танцювальної термінології в академічному та професійному дискурсі

З метою дослідження використання танцювальної термінології в академічному дискурсі було проаналізовано наукову статтю Габріелли Карл-Джонсон «*From the Page to the Floor: Baroque Dance Notation and Kellom Tomlinson's The Art of Dancing Explained*» [57].

Ми прагнули визначити, як специфічна лексика танцювальної сфери функціонує у професійному контексті, яку роль відіграє у передачі знань та відображенні культурних і технічних особливостей танцювального мистецтва, а також яку комунікативну функцію виконує в академічному тексті. Для цього ми здійснили лінгвістичний аналіз термінології, її контекстуального використання та структури викладу у статті.

У матеріалі приділено особливу увагу системі барокової нотації танцю, яка виникла у Франції XVII століття і стала популярною в XVIII столітті завдяки працям Келлома Томлінсона та інших майстрів танцю. Термінологія у статті подана комплексно. Вона включає не тільки французькі та англійські назви танцювальних кроків, такі як *bourrée*, *pirouette*, *pas de bourrée* [57], а й спеціальні терміни, що описують позиції тіла, траєкторії рухів і елементи композиції танцю. Таке багатство словника дозволяє авторці показати не лише технічні особливості руху, а й соціокультурний контекст танцю, підкреслюючи

його роль у формуванні елітної культурної практики та професійної майстерності.

Особливо важливим є використання академічного дискурсу для пояснення того, як танець комунікується через нотацію.

Авторка систематизує інформацію про різні історичні джерела такі як *Beauchamp-Feuillet*, *Rameau*, *Weaver*, *Tomlinson* [57] і демонструє, як танцювальна термінологія функціонує у поєднанні з візуальними ілюстраціями та музичними позначеннями. В академічному тексті терміни виконують подвійну функцію. Вони слугують точними позначеннями рухових форм і правил виконання, а також формують метакоментар до культурного та історичного контексту танцю. Наприклад, терміни, пов'язані з нотацією кроків і позицій стопи, виступають не просто як лексичні одиниці, а як носії технологічної та історичної інформації, що відображає стандартизацію рухів у бароковому балеті.

Аналіз тексту показує, що танцювальна термінологія також реалізує когнітивно-описову функцію: через точне визначення рухів і позицій читач здатен реконструювати хореографічну композицію, навіть не спостерігаючи її безпосередньо, що підкреслює комунікативну ефективність термінів у професійному дискурсі, де слова та графічні позначення служать інструментом передачі складних рухових знань. У тексті також відзначено наявність міжмовних запозичень (переважно з французької мови), що свідчить про міжкультурний обмін у танцювальній практиці XVIII століття та утвердження інтернаціональної лексичної бази танцювальної термінології.

Лінгвістично ці терміни дуже специфічні і насичені значенням. Вони належать до професійної та спеціалізованої лексики, яка зберігає своє значення протягом століть. Авторка при цьому використовує метатекстові коментарі і порівняльний аналіз джерел, що робить терміни більш дискурсивними: вони не лише описують рухи, а й передають історичні факти, оцінки майстрів, а також культурні та соціальні пріоритети того часу.

Структурно текст побудований так, щоб терміни плавно впліталися в аргументацію. Пояснення походження системи нотації, деталі ілюстрацій та коментарі Томлінсона інтегровані в історико-культурний контекст і створює цілісну картину барокового танцю. Перехід від опису технічних деталей нотації до аналізу її соціальної ролі показує, як академічна мова поєднує точність із концептуальним поясненням.

Танцювальна термінологія у науковому дискурсі виконує кілька функцій. Вона технічна – передає точні рухові інструкції. Культурно-історична – відображає соціальні та мистецькі практики епохи. Комунікативна – допомагає організувати знання для різних аудиторій. І когнітивна – формує уявлення про сам танець. Стаття Карл-Джонсон [57] показує, що академічна мова може поєднувати точність і культурологічне пояснення, забезпечуючи повне розуміння як технічних, так і художніх аспектів танцю.

Завдяки такому підходу, танцювальна термінологія стає не просто набором слів, а важливим інструментом наукового осмислення рухового мистецтва та його історичної трансмісії. Вона демонструє, що спеціалізований дискурс у хореографії може бути ефективним засобом

для дослідження, навчання і документування танцю, забезпечуючи тісний зв'язок між рухом, графічним позначенням і словесним описом.

Наступним прикладом став аналіз наукової статті Хун Пенг «*Historical Development and Cross-Cultural Influence of Dance Creation: Evolution of Body Language*» [59].

У процесі аналізу ми виділили ключові групи танцювальної термінології, що функціонують у науковому дискурсі. По-перше, це історико-типологічні терміни, що позначають конкретні епохи та стилі, наприклад: “*Ancient Egyptian dance*”, “*European expressionist dance*”, “*American modern dance*” [59]. Терміни виконують когнітивну функцію, створюючи категоризацію історичних періодів та культурних традицій, що дозволяє читачеві орієнтуватися в хронології та розвитку танцю. Водночас вони слугують маркерами міждисциплінарного підходу, адже поєднують мистецтвознавчий, культурологічний і соціологічний контексти.

Ми виявили категорію техніко-описової термінології, яка стосується рухів і технік: “*floor movements*”, “*abstract postures*”, “*core strength*”, “*body coordination*” [59]. Вона виконує важливу інструктивно-описову функцію, уточнюючи фізичні та естетичні характеристики танцю. Лінгвістично ці терміни часто виступають номінаціями дій і станів, що поєднуються з пояснювальними конструкціями та прикметниками, наприклад “*complex movements*”, “*fluid and intricate ballet techniques*” [59]. Завдяки такій структурі академічний текст одночасно описує практику танцю і забезпечує аналітичну точність, необхідну для наукового викладу.

Третя група – терміни, що відображають функціональні та концептуальні аспекти танцю: “*corporeal language*”, “*cultural*

dissemination”, “*cross-cultural influence*”, “*emotional resonance*” [59]. Вони демонструють концептуалізацію танцю як явища, що виходить за межі чисто фізичної активності, та інтегрує соціальні, культурні й емоційні рівні. Дані лексеми виконують когнітивну і регулятивну функцію, формуючи рамку для розуміння танцю як універсальної комунікативної системи, що одночасно передає знання про культуру і соціальні цінності.

Аналіз синтаксичних структур показав, що танцювальна термінологія активно функціонує в контексті номінативних конструкцій, де ключові терміни супроводжуються деталізаціями, прикладами або поясненнями, наприклад: “*Ancient Greek dance emphasized the grace and harmony of the body, closely intertwined with music, sports competitions, and social gatherings*” [59]. Такі конструкції забезпечують академічну точність і водночас зберігають читабельність тексту, дозволяючи поєднати опис фізичного аспекту танцю з його культурним і соціальним значенням.

Семантичний аналіз виявив, що терміни танцювальної мови у науковому тексті мають багаторівневу природу: вони поєднують конкретне позначення руху або стилю з абстрактними концептами, пов’язаними з емоцією, культурою та міжособистісними зв’язками. Наприклад, “*expression of emotions*” або “*social corporeal language*” [59] поєднують фізичну дію з її соціально-культурним значенням, що робить термінологію багатофункціональною і семантично насиченою.

Термінологічні маркери створюють тематичні вузли, які забезпечують логічну організацію матеріалу та плавність переходів між історичними періодами, техніками і культурними контекстами, що

сприяє цілісності наукового дискурсу та його здатності ефективно передавати знання про танець як феномен культури і мистецтва.

Проведений аналіз демонструє, що танцювальна термінологія у академічному дискурсі виконує комплексні функції: вона структурно організовує текст, передає технічні, естетичні та культурні аспекти танцю, забезпечує когнітивне і комунікативне наповнення, а також сприяє міждисциплінарному розумінню мистецтва руху. Застосування лексики, що поєднує конкретику рухів і абстрактні концепти, робить академічний текст багаторівневим і збагачує його аналітичну функцію, підтверджуючи важливість спеціалізованої термінології для професійного та наукового дискурсу.

З метою аналізу функціонування танцювальної термінології в професійному дискурсі ми здійснили аналіз на прикладі інтерв'ю відомої американської балерини Тайлер Пек [58].

Передусім варто зазначити, що дискурс інтерв'ю поєднує дві сфери – суто професійну та публічну. З одного боку, в тексті широко представлені спеціалізовані балетні терміни такі, як *pirouette*, *pointe shoes*, *variation*, *repertoire*, *Balanchine ballets*, *Forsythe* [58], що забезпечують точність і фахову маркованість висловлювань. З іншого боку, ці терміни подаються у доступній для нефахівця формі, нерідко супроводжуються метафоричними образами, наприклад *stretching time like a rubber band*, *breaking the rules* [58], що дозволяє інтерв'ю бути зрозумілим широкій аудиторії. Таким чином, маємо справу з гібридним жанром публічного професійного дискурсу.

У семантичному плані термінологію можна поділити на кілька груп. По-перше, технічні терміни, що позначають конкретні рухи та навички – *pirouette*, *turns*, *extension*, *footwork* [58]. Вони виконують

денотативну функцію – описують об'єктивні характеристики танцю. По-друге, жанрово-стилістичні терміни, такі як *classical ballet, jazz, contemporary, lyrical, hip hop, Sleeping Beauty, Theme and Variations* [58], які окреслюють культурну та естетичну приналежність танцівниці, а також репертуарний контекст. По-третє, педагогічні терміни – *class, rehearsal, teacher, master class, foundation, correction* [58], що відображають освітній вимір балету й досвід передачі знань. Нарешті, важливу роль відіграє емоційно-оцінна лексика, наприклад *musicality, artistry, freedom, perfectionism, vulnerability, versatility* [58], яка переносить танцювальну термінологію у площину філософії мистецтва та особистісної рефлексії.

Особливістю інтерв'ю є метафоризація термінів. Так, поняття *musicality* інтерпретується не лише як технічна відповідність музиці, а й як «душа танцю», здатність «розтягувати час» та створювати унікальний ритмічний простір. Вислів *breaking the rules* [58] вказує на перехід від академічної дисципліни до творчої свободи. Термін *foundation* виходить за рамки технічної підготовки й символізує життєву опору, без якої неможливий розвиток митця. Таким чином, танцювальна термінологія у мовленні Пек виконує не лише описову, але й метафілософську функцію.

Важливо підкреслити й педагогічний аспект використання термінів. Інтерв'юєрка та сама балерина наголошують: неможливо просто сказати учневі «будь більш музичним» без конкретних пояснень. Отже, спеціалізована лексика набуває дидактичного виміру – вона стає інструментом навчання та професійного зростання.

Танцювальна термінологія в інтерв'ю Пек має багаторівневу природу. Вона одночасно виконує денотативну функцію (точне

позначення технічних елементів), експресивну (створення метафоричного простору), дидактичну (передача знань і досвіду), ідентифікаційну (маркування належності до балетної культури) та метафілософську (роздуми про мистецтво і життя). Поєднання фаховості й доступності, техніки й метафорики, професійності та емоційності робить цей дискурс показовим прикладом того, як спеціалізована мова хореографії інтегрується у публічне мовлення та формує новий вимір комунікації між мистецтвом і суспільством.

Наступним ми проаналізували інтерв'ю з відомим хореографом Акромом Ханом [54], щоб дослідити використання танцювальної термінології у професійному дискурсі та зрозуміти, як мова танцю проявляється в описі творчого процесу, методів навчання та професійних взаємодій у сфері сучасної хореографії.

Провівши детальний аналіз матеріалу інтерв'ю, можна виділити кілька ключових аспектів використання танцювальної термінології. По-перше, Хан активно застосовує терміни, що стосуються техніки та форм класичного індійського танцю, зокрема катхака. Наприклад, він згадує такі поняття, *“rhythm”*, *“movement”*, *“positioning”*, а також *“Living Museum”* [54]. Використання цих термінів дозволяє не лише описати фізичний аспект танцю, але й передати культурний та історичний контекст мистецтва, підкреслюючи його інтертекстуальні зв'язки з музикою та театром.

Хан демонструє інтеграцію технічної та концептуальної лексики. У своїх описах творчого процесу він поєднує терміни, пов'язані з хореографією, з поняттями, що стосуються постановки та режисури: *“author”*, *“editor”*, *“structure”*, *“collaboration”* [54]. І це відображає сучасний підхід до професійного дискурсу, де танцювальна

термінологія розширює своє значення, виходячи за межі чисто фізичного виконання та включає концептуальні та організаційні аспекти творчої діяльності.

Ще одним важливим аспектом є використання термінів, що описують емоційний та психологічний досвід. Хан говорить про *“refuge in the spotlight”*, *“being in the shadow”*, *“silence”* [54] як елементи сценічного та особистісного переживання. Лексика тут слугує не лише для опису фізичних дій, але й для передачі внутрішнього стану артиста, його відчуття комфорту чи страху на сцені. Демонструє, що професійний дискурс включає також психологічні та соціокультурні компоненти.

Інтерв'ю також ілюструє міждисциплінарне застосування танцювальної термінології. Хан описує процес роботи з музикантами, візуальними художниками та акторами, використовуючи терміни, що відображають взаємодію різних видів мистецтва: *“lighting”*, *“sonography”*, *“visual”* [54]. Вживання цих термінів показує, що сучасний професійний дискурс танцівника виходить за межі чисто технічних знань і вимагає комплексного сприйняття сценічного мистецтва.

Особливо цікавим є використання Ханом термінології, пов'язаної з навчанням та передачею досвіду: *“guru”*, *“training”*, *“feedback”* [54]. Дані терміни підкреслює роль менторства та міжпоколіннєвої передачі знань у професійному середовищі, а також важливість контексту і традицій для розвитку танцювальної компетенції.

Танцювальна термінологія в професійному дискурсі Акрама Хана виконує багатофункціональну роль. Вона слугує засобом опису технічних аспектів танцю, передачі культурного та історичного

контексту, формування концептуальної та організаційної структури творчого процесу, а також відображення емоційного та психологічного досвіду артиста. Крім того, лексика активно взаємодіє з термінами інших мистецьких дисциплін, що дозволяє створювати комплексну картину професійної діяльності та підкреслює міждисциплінарний характер сучасного танцювального мистецтва. Інтерв'ю Хана демонструє, що танцювальна термінологія є не просто технічним набором понять, а ключовим інструментом комунікації, мислення та творчої діяльності у професійному середовищі, що поєднує фізичну, культурну, психологічну та міждисциплінарну складові.

2.2. Контекстуальне функціонування танцювальних термінів у медіа та навчальних текстах

Для аналізу контекстуального функціонування танцювальної термінології було обрано медіапродукт *So You Think You Can Dance*, а саме 18 сезон, 4 епізод [61]. У цьому випуску спостерігається активне використання спеціалізованої лексики, яка виконує низку функцій у структурі шоу.

Танцювальна термінологія у проєкті *So You Think You Can Dance* виконує кілька важливих функцій, що проявляються у різних комунікативних ситуаціях. Передусім вона виступає маркером професійності. У шоу регулярно вживаються специфічні терміни: *solo audition*, *choreography round*, *routine*, *counts*, *duet*, *partnering*, *jazz*, *lyrical*, *hip-hop* [61]. Їхня поява сигналізує про включення учасників і глядачів у «танцювальний дискурс». Для нефахової аудиторії така лексика створює ефект автентичності та підвищує статус змагання, адже вона чітко окреслює межі професійного простору.

Водночас танцювальні терміни виконують і важливу інструктивну функцію. Вони з'являються у висловлюваннях, що безпосередньо регламентують дії учасників, наприклад: *“You will have one hour to learn a routine side by side with your competition”* чи *“Stay faithful to the choreography”* [61]. Тут лексеми *routine* та *choreography* [61] позначають не лише технічні поняття, а й виступають вербальними маркерами навчального процесу. Таким чином, термінологія стає інструментом організації роботи танцівників у межах шоу.

Не менш важливим є її оцінювальне використання. У репліках журі спеціалізована лексика інтегрується у критичний дискурс: *“You were counts ahead”*, *“You have an incredible grace to your style”*, *“This is like jazz choreography and they smashed it”* [61]. У цих випадках терміни *counts*, *grace*, *style*, *jazz choreography* [61] застосовуються для аргументації суджень про рівень виконання та сценічну майстерність. Вони не лише описують об'єктивні технічні параметри, а й формують професійний стандарт оцінювання.

Поступово терміни виходять за межі суто технічного вжитку та інтегруються у сферу емоційного наративу. Так, судді та учасники використовують їх у поєднанні з експресивними елементами: *“My hip-hop guys are in this group, please bring the fire”*, *“Partnering with a new person is challenging”*, *“I love your dynamics”* [61]. Спеціалізована лексика тут набуває мотиваційної функції, адже підсилює емоційний заряд висловлювань і допомагає підтримувати атмосферу змагання.

Крім того, термінологія виконує роль у драматургії шоу, оскільки стає інструментом побудови сюжетних віх. Висловлювання на кшталт *“Only one of you will win \$100,000”* чи *“This is your final chance to be part of the top 10”* [61] акцентують межі між етапами конкурсу та

створюють напруження. Лексеми *solo, duet, top 10* [61] перетворюються на структурні елементи телевізійного сценарію, які задають ритм і динаміку розвитку подій.

Ще однією характерною рисою є поєднання термінології з побутовою мовою. Судді та учасники часто перемикаються між професійною та розмовною лексикою, як-от: “*That was so fun, y’all*” [61] поруч із “*counts behind*” [61]. Подібне кодове переключення робить шоу доступним для широкої аудиторії, водночас зберігаючи професійну точність висловлювань.

Можна зазначити, що танцювальна термінологія у медійному дискурсі *So You Think You Can Dance* виконує багатофункціональну роль. Вона маркує професійну сферу та підкреслює автентичність, організовує навчальний процес, стає інструментом оцінювання, наповнює висловлювання емоційною експресією, структурує драматургію шоу й водночас забезпечує баланс між спеціалізованістю та доступністю для глядачів. Таким чином, танцювальні терміни у медійному контексті функціонують не лише як вузькоспеціалізована лексика, а й як універсальний засіб комунікативного, емоційного та жанрового впливу.

Танцювальна термінологія, яка виникла переважно у професійному середовищі балету та спортивних танців, у сучасних умовах активно функціонує й у масовій комунікації. Особливе значення набуває її використання у телевізійних проектах на кшталт *Dancing with the Stars* [56], де спеціалізовані лексеми виходять за межі вузькопрофесійного вжитку і набувають нових конотацій. Аналіз п’ятого епізоду австралійської версії шоу 2023 року дозволяє виявити

специфіку контекстуального функціонування термінів, які поєднують у собі технічну точність і медійну експресивність.

Насамперед варто зазначити, що терміни на позначення танцювальних стилів *jive*, *foxtrot*, *rumba*, *quickstep*, *Viennese waltz*, *paso doble* [56] виконують роль своєрідних кодів професійної комунікації. Для журі й тренерів ці слова є нейтральними позначниками жанрової належності, технічних вимог та ритмічної структури. Водночас у межах телешоу вони стають частиною освітньо-просвітницької місії, адже пояснення на кшталт “*jive is fast, bouncy and energetic*” [56] орієнтовані на широку аудиторію, яка не обов’язково знайома з танцювальною термінологією. Таким чином, термін зберігає свою професійну точність, але водночас виконує функцію популяризації знань.

Особливість медіадискурсу полягає в тому, що навіть нейтральні технічні терміни набувають експресії. У висловлюваннях суддів “*that jive lacked flavor*” або “*your Viennese waltz needed more flow*” [56] можна спостерігати семантичне розширення: терміни перетворюються на метафори, пов’язані зі смаком, рухом води чи іншими асоціаціями. Таким чином, мова шоу демонструє поєднання денотативного (стиль танцю) та конотативного (емоційне забарвлення) рівнів значення. Зближує терміни з художнім дискурсом і робить їх зрозумілішими для непідготовленої аудиторії.

Важливою складовою є інструктивні пояснення, які дають тренери під час репетицій. Формули типу “*quickstep goes slow, slow, quick, quick, slow*” [56] або наголоси на “*hip action*” [56] у румбі перетворюють термінологію на інструмент навчання. У цьому випадку лексеми виходять за межі номінації й стають частиною алгоритму дії: глядач не лише чує слово, а й отримує можливість уявити чи навіть

відтворити рух. Таким чином, спеціалізована лексика на очах у мільйонної аудиторії виконує функцію «демонстраційного коду», який поєднує знання і практику.

Окремий пласт становить медіалізація термінів, коли вони використовуються як сюжетні вузли. Поняття “*dance-off*” [56], що у професійному середовищі позначає додатковий виступ для визначення переможця, у шоу стає кульмінаційним моментом епізоду, який підвищує напруження і привертає увагу глядачів. Аналогічно згадки про “*semi-final*” [56] чи “*grand finale*” [56] наділяють терміни статусом драматичних маркерів, які визначають темпоритм телевізійного наративу. У такий спосіб мова термінів органічно вплітається у механізм створення інтриги.

Показовим є приклад використання термінів на позначення складних рухів, як-от “*cartwheel lift*” [56]. У контексті хореографії це технічний опис акробатичного елемента, однак у шоу він постає як символ ризику та драматичного вибору. Учасниця відмовляється виконувати його, мотивуючи це небезпекою. Таким чином, термінологічна одиниця стає не лише позначником дії, а й тригером сюжетної колізії, перетворюючись на емоційний символ для глядача.

Отже, аналіз показує, що танцювальні терміни у медійному просторі *Dancing with the Stars* функціонують багаторівнево. Вони зберігають свою первинну номінативну функцію як професійні позначники стилю та техніки, але водночас набувають нових ролей: стають експресивними метафорами, засобами навчання, елементами драматургії та ресурсом поп-культурної адаптації. Завдяки цьому терміни виходять за межі спеціалізованого дискурсу і трансформуються у мостові одиниці між світом професіоналів і масовою аудиторією.

Саме така багат шаровість робить їх цінним об'єктом лінгвістичного аналізу та підтверджує важливість вивчення термінології не лише у вузькому, а й у контекстуально-медійному вимірі. Таким чином, танцювальна термінологія виступає важливим інструментом комунікації, мислення та навчання у сфері танцю. Вона забезпечує передачу технічних, культурних, емоційних і концептуальних знань, формуючи цілісне уявлення про мистецтво руху та підтверджуючи важливість спеціалізованої мови для розвитку як наукового, так і професійного дискурсу хореографії.

З метою дослідження того, як спеціалізована танцювальна термінологія функціонує в освітньому матеріалі для учнів та педагогів, було проаналізовано підручник *River City Youth Ballet Ensemble Educational Work Packet for Teachers & Students* [60]. Підручник поєднує пояснювальний текст, словник балетних термінів, історичний контекст та практичні завдання, створюючи комплексну освітню систему, у якій мова балету стає доступною для молодшої аудиторії.

Підручник активно використовує фахову лексику балету, зберігаючи її оригінальне французьке походження. Терміни на кшталт *plié, relevé, arabesque, pas de deux* [60] виступають не лише як позначення рухів, а й як мовні одиниці, що формують «граматику» танцю. Кожен термін супроводжується фонетичною транскрипцією та поясненням, що дозволяє учням інтегрувати нові слова у власну систему знань. Такий підхід демонструє академічну стратегію – поєднання лексичної точності та педагогічної доступності, що характерно для освітніх дискурсів у сфері мистецтв.

Підручник вводить структурні концепти балету – *positions, barre, corps de ballet, libretto* [60], які розкривають логіку ієрархії у навчанні

та виконанні танцю. Терміни формують семантичне поле балету, допомагаючи студентам орієнтуватися у складній системі взаємозв'язків між технікою, хореографією та виконанням. Використання таких термінів у пояснювальному тексті створює науково-педагогічний контекст, де поняття стають носіями як культурної, так і практичної інформації.

Підручник демонструє інтеграцію термінології у практичні завдання. Наприклад, уроки з фізики, арифметики та мистецтва розвивають навички критичного мислення і одночасно закріплюють розуміння балетних рухів (*sauter, tourner, étendre*) [60]. Такий підхід свідчить про міждисциплінарний характер академічного дискурсу, де спеціалізована лексика стає засобом не лише опису, а й моделювання дій та формування когнітивних навичок.

Підручник приділяє увагу емоційній та виражальній функції мови балету. Текст наголошує, що через танцювальні терміни учні можуть описати емоції та характери персонажів без використання слів (*pantomime, adagio, allegro*). Така семантична функція відображає один із центральних аспектів академічного дискурсу в мистецтві – поєднання точності термінології з художньо-виражальними цілями.

Підручник також включає історико-культурні коментарі, пояснюючи походження термінів та їх роль у розвитку балету. Розділи про історію балету та розвиток *en pointe* [60] дозволяють зрозуміти не лише технічну, а й культурну значущість термінів, формуючи критичну компетентність студентів, здатних оцінювати терміни як елементи культурного та історичного контексту.

Аналіз підручника показує, що ефективне використання танцювальної термінології в академічному дискурсі реалізується через

поєднання фахової лексики, історико-культурних відомостей, практичних завдань і виражальної функції. І це створює освітнє середовище, у якому терміни балету стають не просто словами, а повноцінними елементами навчального та культурного досвіду.

Проведений аналіз демонструє, що танцювальна термінологія у сучасних медіа- та освітніх контекстах виконує багатофункціональну роль. У медіапроектах на кшталт *So You Think You Can Dance* або *Dancing with the Stars* терміни одночасно маркують професійну сферу, організовують навчальний процес, слугують інструментом оцінювання та мотивують учасників, інтегруючись у драматургію шоу й забезпечуючи баланс між фаховістю та доступністю для глядачів. В освітніх матеріалах, таких як *River City Youth Ballet Ensemble Educational Work Packet for Teachers & Students*, спеціалізована лексика поєднує технічну точність із педагогічною доступністю, формує когнітивні та практичні навички, а також розвиває емоційно-виражальні й культурні компетенції учнів.

Таким чином, танцювальні терміни не обмежуються вузькопрофесійним дискурсом, а стають універсальними комунікативними інструментами: вони передають технічні знання, структурно організовують навчання та виступають носіями культурного та емоційного значення. Багаторівневе функціонування лексики у медіа та навчальних текстах підтверджує важливість її комплексного вивчення у лінгвістичних, педагогічних і культурологічних дослідженнях, оскільки вона сприяє формуванню цілісного уявлення про мистецтво танцю та підкреслює роль спеціалізованої мови у розвитку професійного й академічного дискурсу.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

3.1. Проблеми перекладу танцювальних термінів з англійської на українську

Для проведення лінгвістичного аналізу ми взяли сучасний художній фільм *Black Swan* [55], який став визначним прикладом демонстрації балетного мистецтва у кінематографі. Фільм концентрується на підготовці танцівниці до головної ролі у класичному балеті *Лебедине озеро*, висвітлюючи як технічні, так і емоційні аспекти професійного балетного виконання, що дає змогу дослідити специфічну танцювальну лексику та її функціонування в медійному тексті, а також виявити труднощі при перекладі таких термінів з англійської на українську мову.

Мета полягає у оцінці адекватності її українських відповідників. Особлива увага приділяється термінам, що описують технічні рухи, позиції та елементи балетного виконання, а також поняттям, що стосуються хореографічних практик, фізичного навантаження танцівниць і специфіки роботи балетної трупи. Використання фільму *Black Swan* [55] як корпусу для аналізу дозволяє поєднати мовний та культурний аспекти перекладу: з одного боку, ми маємо справу з термінами класичного балету, багато з яких запозичені з французької та італійської мов, а з іншого – із сучасною кінематографічною інтерпретацією балетного мистецтва, що включає художні та психологічні характеристики персонажів. І це створює унікальну лінгвістичну ситуацію, в якій традиційна термінологія поєднується з

описом сценічного та тілесного досвіду танцівниці. Фільм *Black Swan* виступає надійним джерелом для дослідження проблем перекладу танцювальної термінології(Див. Таб 3.1).

Таблиця 3.1

Танцювальні терміни *Black Swan*

Термін	Переклад	Спосіб перекладу
Dancer / Ballerina	танцівниця / балерина	описово-транслітераційний
On pointe	на пуантах	описовий
Twirls / twirling	оберти / кружляння	описовий
Extensions	витягування ніг / паси на витягнуту ногу	описовий
Choreography	хореографія	калька
Ballet	балет	калька
Bolshoi (Bolshoi Ballet)	Великий театр (Великий балет)	адаптація культурного контексту
Company (балетна труп)	балетна трупа	описовий
Prima ballerina	прима-балерина	транскрипція + адаптація
Soloist / Soloists	соліст / солісти	транскрипція
Ballet shoes	балетні туфлі	описовий

продовження таблиці 3.1

Ribbon (на взутті)	стрічка (на пуантах)	описовий
Warm-up gear	одяг для розминки	описовий
Rehearsal	репетиція	калька
Corps members (corps de ballet)	артисти групи / ансамблю	описово-транслітераційний
Male dancers	чоловіки-танцівники	описовий
Ballet mistress	балетмейстерка / керівниця балету	транскрипція + адаптація
Fondu	фонду (плавне згинання і випрямлення ноги)	транскрипція + описовий
Plie	пліє (зігнута в коліні позиція)	транскрипція + описовий
Fourth, fifth	четверта, п'ята позиції ніг	описовий
Swan Lake	Лебедине озеро	адаптація культурного контексту
Swan Queen	Лебедина королева	адаптація культурного контексту
White Swan	Білий Лебідь	адаптація культурного контексту
Black Swan	Чорний Лебідь	адаптація культурного контексту
Odette's Variation	варіація Одетти	адаптація культурного контексту

продовження таблиці 3.1

Odile's Coda	кода Одилі	транскрипція адаптація	+
Coda	кода (фінальна частина варіації)	транскрипція описовий	+
Fouettés (32 fouettés)	фуєте (32 оберти на одній нозі)	транскрипція описовий	+
Variation	варіація (сольний танець у балеті)	транскрипція описовий	+
Lactic acid in her muscles	згадка про фізичне навантаження танцівниці	описовий	
Point shoes (pointe shoes)	пуанти	транскрипція	
Spin / spins (20, 21, 22... 32nd spin)	оберти, піруети	описовий	
Pas de Quatre	танець чотирьох (класичний балетний номер)	транскрипція описовий	+
Big Swan	велика лебідь (роль у Лебединому озері)	адаптація + описовий	
Toy ballerina spins	балерина на шкатулці	описовий	
Dance the Pas de Quatre again	виконувати номер	описовий	

продовження таблиці 3.1

Warm-up routine	розминка	описовий
Stretching	розтяжка	калька/описовий
Transformation into human / bird's flapping arms	танцювальна пластика (імітація рухів птаха)	описовий
Corps members (corps de ballet)	артисти кордебалету	описово-транслітераційний
Soloists	солісти	транскрипція
Dance is explosive, exudes sex	характеристика стилю рухів	описовий
Rehearsal studio / large rehearsal space	репетиційна зала	описовий
Farewell performance	прощальний виступ	описовий
Curtsey	реверанс	транскрипція + описовий
Grand jetés	гран-джете (стрибок у балеті)	транскрипція + описовий
Pas de Deux	па-де-де (дуетний танець)	транскрипція + описовий

продовження таблиці 3.1

Rothbart	персонаж у Лебединому озері (чарівник, антагоніст)	адаптація культурного контексту
Physical therapist	фізіотерапевт (у балетному контексті – спеціаліст із відновлення після навантажень)	описовий
Prince	роль у балеті (Лебедине озеро)	описовий
Lifts	підтримки (елементи па-де-де)	описовий
Spins	оберти (піруети)	описовий
Rehearsal space / Principal rehearsal space / Large rehearsal space	репетиційна зала	описовий
Black Swan's Pas de Deux	варіація Чорного лебедя з Лебединого озера	адаптація + описовий
Corrections	поправки (поради педагога під час репетиції)	описовий
Soloists' dressing room	гримерка солістів	описовий

Джерело: створено автором на основі [53; 55]

Численні терміни класичного балету (*plié, fouettés, grand jetés, pas de deux, fondu, coda, variation*) [55] збережені через транскрипцію або транскрипцію з поясненням, що відповідає академічній традиції збереження оригінальної французької та італійської термінології, яка історично є базовою для балетного викладання у світі. Наприклад, *plié* [55] перекладено як «пліє (зігнута в коліні позиція)» [53] , що дозволяє поєднати точність технічного терміна із поясненням його функції. Аналогічно, *fouettés (32 fouettés)* [55] передано як «фуєте (32 оберти на одній нозі)» [53] , забезпечуючи розуміння кількісного та технічного аспекту руху.

Стратегії транскрипції плавно поєднуються з адаптацією культурного контексту для термінів, що позначають ролі, персонажів та номери балету (*Black Swan's Pas de Deux, Swan Queen, Odette's Variation*). В таких випадках український переклад передає не лише звучання, але й функціональне значення терміна у конкретному балетному контексті, забезпечуючи зрозумілість для української аудиторії.

Далі слід виділити описовий переклад рухів і технічних дій. Багато термінів, пов'язаних із рухами, позиціями та фізичними процесами (*on pointe, extensions, spins / twirls, lactic acid in her muscles, warm-up routine, stretching, lifts*) [55], перекладені через описовий підхід. Така стратегія є необхідною, оскільки пряма калька або транскрипція не завжди передає сутність руху або його вплив на тіло. Наприклад, *extensions* [55] перекладено як «витягування ніг / паси на витягнуту ногу» [53] , що одночасно передає фізичний аспект та балетний контекст виконання.

Описовий переклад також застосовано для термінів, що описують художні або емоційні характеристики рухів (*dance is explosive, exudes sex, transformation into human / bird's flapping arms*) [55] , де метафорична природа англійських виразів потребує пояснення. У таких випадках український переклад передає сенс та естетичну функцію терміна без втрати художньої інтенції автора.

Що стосується кальки та прямого перекладу, їх використано для базових академічних термінів (*ballet, choreography, rehearsal*) [55] , де англійський термін є міжнародно зрозумілим і легко інтегрується в український контекст, що забезпечує точність та стандартизованість термінології, зберігаючи її академічну вартість.

Особливу увагу слід приділити адаптації культурного контексту, яка використана для назв творів, персонажів та номерів балету (*Swan Lake* – «Лебедине озеро», *Prince Siegfried* – «принц Зігфрід», *Black Swan* – «Чорний Лебідь»). Тут збережено значення оригіналу та синхронізовано його з українською культурною традицією, що є важливим для глядачів і читачів, які не знайомі з англомовною версією балету.

У ряді випадків застосовано комбіновані стратегії перекладу: транскрипція + описовий переклад або транскрипція + адаптація культурного контексту, що дозволяє одночасно зберегти професійну точність, передати функцію руху та забезпечити зрозумілість для української аудиторії. Наприклад, *Odile's Coda* [55] перекладено як «кода Одилі», а *Fondu* – як «фонду (плавне згинання і випрямлення ноги)» [53].

Загалом, аналіз таблиці показує, що переклад танцювальної термінології з англійської на українську у фільмі *Black Swan* базується на трьох основних принципах:

- транскрипція – для збереження історично усталених технічних термінів балету;
- описовий переклад – для термінів, що позначають рухи, позиції, фізичні процеси та художні характеристики;
- адаптація культурного контексту – для назв персонажів, творів та балетних номерів.

Аналіз перекладу танцювальної термінології у фільмі *Black Swan* показав, що ефективний переклад досягається завдяки поєднанню транскрипції, описового перекладу та адаптації культурного контексту. Транскрипція забезпечує точність класичних балетних термінів, описовий переклад передає сутність рухів та фізичні процеси, а адаптація культурного контексту робить назви творів і персонажів зрозумілими українській аудиторії. Використання комбінованих стратегій дозволяє передати одночасно технічну точність і художнє значення термінів. Такий підхід демонструє гнучкість перекладача і його здатність відтворювати семантичні й культурні особливості балету. Загалом, застосування цих стратегій забезпечує баланс між професійною точністю та доступністю перекладу для широкої аудиторії (Див.Рис.3.1)

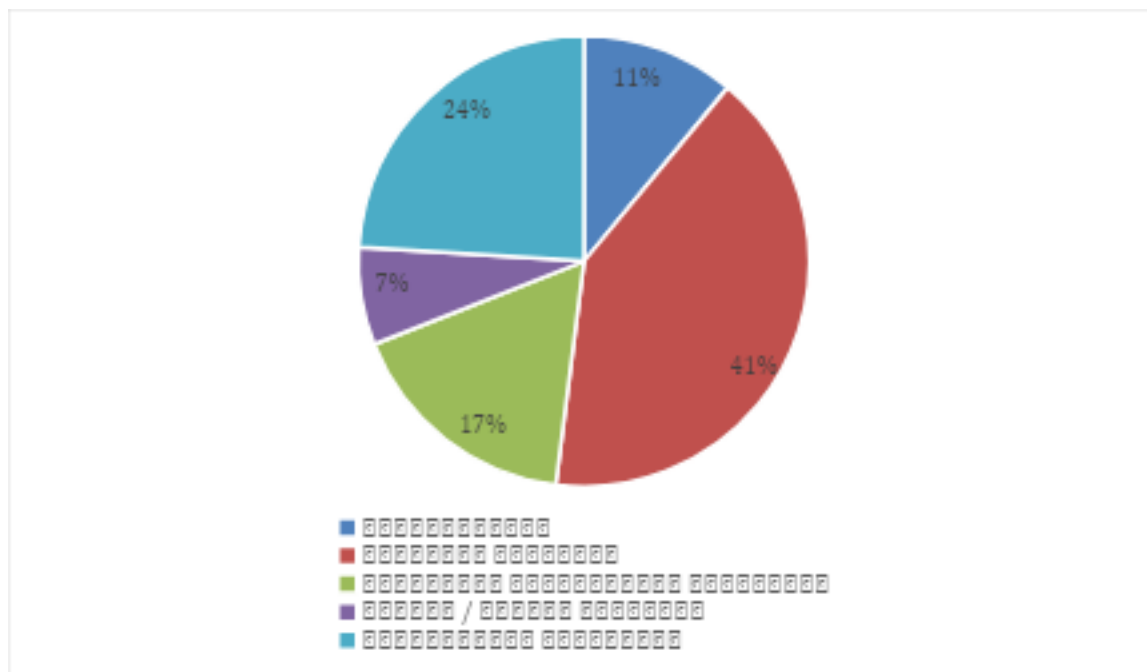

Рис. 3.1 Розподіл стратегій перекладу

Джерело: створено автором на основі [53; 55]

Аналіз перекладу танцювальної термінології у фільмі *Black Swan* демонструє чітку закономірність у використанні різних стратегій перекладу та їх співвідношенні за відсотками. Найбільшу частку – 41 % – займає описовий переклад, що обумовлено необхідністю передати складні фізичні рухи, позиції, емоційні та художні характеристики балетного виконання. Такий високий відсоток підкреслює важливість пояснення термінів, які не мають прямого відповідника українською, або в яких пряма калька не здатна передати технічний або емоційний зміст. Наприклад, терміни “*extensions*” або “*spins*” перекладено описово, щоб зберегти уявлення про рух, його динаміку та функціональне значення в балеті.

На другому місці за поширеністю – комбіновані стратегії перекладу (транскрипція + опис або транскрипція + адаптація) із часткою 24 %. Вони застосовуються там, де одночасно важлива

точність терміна та пояснення його функції чи контексту. Такий підхід особливо характерний для складних технічних елементів та назв номерів, наприклад, “*Odile’s Coda*” або “*Fondu*”, де одночасно зберігається оригінальна назва та додається роз’яснення для українського глядача.

Адаптація культурного контексту займає 17 %, що відображає потребу перекласти назви творів, персонажів та балетних номерів таким чином, щоб вони були зрозумілі та знайомі українській аудиторії, при цьому зберігаючи естетичне та сюжетне значення. Наприклад, “*Swan Lake*” перекладено як “Лебедине озеро”, а “*Prince Siegfried*” – як “принц Зігфрід”, що забезпечує синхронізацію із культурними очікуваннями глядачів.

Транскрипція, яка становить 11 %, використовується для збереження історично усталених класичних балетних термінів (“*plié*”, “*fouettés*”, “*pas de deux*” тощо). Її застосування гарантує точність передачі професійної термінології та підтримує академічну традицію у балетному викладанні.

Найменшу частку – 7 % – займає калька або прямий переклад. П пов’язано з тим, що такі терміни, як “*ballet*”, “*choreography*” чи “*rehearsal*”, є міжнародно зрозумілими та не потребують додаткових пояснень, що робить їх легкими для інтеграції у український дискурс.

Таким чином, розподіл відсотків наочно показує, що описовий переклад домінує, адже більшість термінів пов’язані з руховою технікою та художнім вираженням, а транскрипція та адаптація культурного контексту застосовуються для збереження точності класичних термінів і культурної специфіки. Комбіновані стратегії дозволяють забезпечити баланс між професійною точністю та

зрозумілістю для українського читача чи глядача, одночасно передаючи технічний, емоційний і культурний зміст балету.

Отже, аналіз відсоткового розподілу стратегій перекладу демонструє гнучкий підхід перекладача, який здатний поєднувати академічну точність, описовість руху та адаптацію культурних особливостей, забезпечуючи комплексне та доступне відтворення балетної термінології для української аудиторії.

3.2. Стратегії та рекомендації щодо ефективного перекладу

Ефективний переклад неможливий без глибокого розуміння змісту оригіналу. Будь-яка неточність у сприйнятті значення чи стилю може спотворити головну думку тексту. Тому перший крок перекладача – уважно проаналізувати вихідний матеріал. Важливо визначити його жанр, стиль і мету спілкування.

Жанровий аналіз допомагає зрозуміти, чого очікує читач: яку лексику, структуру чи тональність він сприйматиме природно. Наприклад, у наукових текстах переважає точність, логіка й спеціалізована термінологія. У художніх творах навпаки – більше емоцій, образів і метафор. Технічні інструкції вимагають чіткої послідовності дій, ясності формулювань і стандартної лексики.

Не менш важливо визначити головну ідею та комунікативну мету тексту. Перекладач має розуміти, що саме автор хоче донести до читача, щоб зберегти не лише зміст, а й емоційне враження. Недостатнє розуміння наміру автора часто призводить до втрати сенсу або неправильного тлумачення ключових повідомлень.

На адекватність перекладу впливають і контекстуальні чинники – культурні, історичні чи соціальні. Реалії, ідіоми або історичні

посилання потребують уважного аналізу та, за потреби, адаптації під цільову аудиторію.

У практичній роботі перекладачу допомагають прості, але ефективні прийоми. Перечитування тексту кілька разів дозволяє помітити деталі, які могли бути пропущені під час першого ознайомлення. Ведення нотаток про ключові терміни й ідеї робить переклад більш послідовним. Особливу увагу варто приділяти ідіомам, фразам із кількома значеннями та складним синтаксичним конструкціям, щоб заздалегідь підготувати відповідники у цільовій мові й уникнути неточностей [19, с. 719].

Проблема точності та еквівалентності залишається однією з найважливіших у перекладі. Завдання перекладача – передати зміст, стиль і функцію оригінального тексту так, щоб читач сприймав переклад природно й без втрати сенсу. Поняття еквівалентності охоплює кілька рівнів – семантичний, функціональний і стилістичний.

Семантична еквівалентність означає точну передачу значення слів і змісту вислову. Функціональна пов'язана з тим, щоб переклад викликав у читача таку ж реакцію, як і текст оригіналу. Стилiстична ж допомагає зберегти тон, ритм, ступінь формальності й емоційність вислову.

Перекладач постійно балансує між буквальністю та адаптацією. Якщо перекладати слово в слово, текст може звучати штучно або навіть втратити сенс. З іншого боку, занадто вільний переклад може спотворити думку автора. Тому важливо знайти міру – залишити точність, але не пожертвувати природністю мови.

Особливі труднощі виникають із культурно забарвленими словами чи складними конструкціями. Тут часто потрібні заміни або

переформулювання. Ще більше уваги потребує переклад термінології. Помилка в одному терміні може повністю змінити зміст тексту, особливо коли йдеться про медичні, юридичні чи технічні матеріали.

Щоб уникнути неточностей, перекладач має користуватися словниками, тематичними глосаріями та професійною літературою. Надійні джерела допомагають обрати правильний відповідник і зберегти точність. У складних випадках варто звертатися до експертів у відповідній галузі. Їхня консультація допоможе перевірити терміни, оцінити точність перекладу та внести корективи. Такий підхід робить переклад достовірним і підсилює його професійний рівень.

Культурна адаптація є важливою частиною перекладу, адже мова завжди пов'язана з культурою, у якій вона існує. Різниця у традиціях, звичаях, соціальних нормах і навіть історичних обставинах може впливати на те, як текст розуміє читач. Тому перекладач має зважати не лише на значення слів, а й на їх культурний підтекст, щоб уникнути перекручень і непорозумінь.

Особливі труднощі виникають під час перекладу культурно-специфічних елементів – ідіом, прислів'їв, сленгу, назв свят або історичних алюзій. Ідіоми рідко можна перекласти буквально, бо вони втрачають свій зміст. Сленг іноді потребує адаптації, адже може бути незрозумілим або недоречним для іншої культури. Те саме стосується назв місць, національних страв чи звичаїв – прямий переклад часто не передає їхнього культурного значення.

Щоб подолати такі труднощі, перекладачі використовують різні прийоми адаптації. Один із найпоширеніших – локалізація. Вона полягає у пристосуванні тексту до культурних норм і очікувань читача. Наприклад, назви установ, подій або свят можна замінити на ближчі до

культури цільової мови, або додати коротке пояснення для кращого розуміння [22, с. 85].

Інший спосіб – додавання пояснювальних вставок чи зносок. Такий підхід допомагає зберегти зміст і водночас донести до читача необхідний контекст, що особливо важливо у наукових, історичних чи художніх текстах, де потрібно передати авторський задум і точність інформації, не втрачаючи культурних відтінків.

У деяких випадках доречно використовувати нейтральні чи універсальні еквіваленти – слова або вирази, не прив'язані до певної культури. Вони роблять текст зрозумілим для ширшої аудиторії та зменшують ризик непорозумінь, зберігаючи при цьому комунікативний ефект.

Термінологія також має велике значення, особливо у професійних і наукових текстах. Від точності термінів залежить правильність розуміння та передання інформації. У перекладі спеціалізованих матеріалів – наукових статей, технічних інструкцій, медичних чи юридичних документів – навіть дрібна помилка може призвести до спотворення змісту або серйозних наслідків. Тому перекладач повинен не лише добре знати мову, а й розуміти предметну сферу, щоб передати зміст точно, грамотно й адекватно.

Як пише Білозерська Л. П., один із найкращих способів працювати з термінами – це створювати глосарії та бази даних [6, с. 23]. Глосарії допомагають впорядкувати терміни, що трапляються у перекладених текстах, і забезпечують їх однакове використання в подальших роботах. Це особливо важливо для перекладачів, які працюють з великими проєктами або серіями документів, де послідовність термінології впливає на якість і професійність перекладу.

Бази даних термінів, що інтегруються в сучасні CAT-tools (Computer-Assisted Translation), дозволяють автоматично відстежувати повторення термінів.

Підтримка послідовності термінів – ще один важливий момент. Навіть невеликі відмінності у перекладі ключових слів можуть плутати читача, особливо у професійних текстах. Наприклад, у медичних перекладах різне трактування термінів може призвести до неправильного розуміння процедур або діагнозів, а у юридичних документах – до різночитань умов контрактів [33, с. 7]. Тому перекладачі повинні уважно перевіряти терміни, користуватися глосаріями та довідниками і дотримуватися встановлених стандартів у відповідній сфері [40, с. 12].

Ще один важливий аспект – постійне оновлення знань про сучасні джерела та стандарти перекладу. Професійна термінологія постійно змінюється, особливо у технологічних, наукових та медичних галузях. Нові терміни, концепти та підходи треба вчасно додавати у робочу базу перекладача. Регулярне читання спеціалізованих журналів, ознайомлення зі стандартами міжнародних організацій, участь у семінарах та професійних форумах допомагає підтримувати високий рівень компетентності і правильно відтворювати нові поняття у перекладі.

Для якісного перекладу дуже важливо враховувати контекст, у якому вживаються терміни у вихідному тексті. Один і той самий термін може мати різні значення залежно від сфери застосування, тому переклад має відповідати конкретній ситуації. У цьому випадку корисно вести додаткові примітки до термінів, пояснювати особливості їх використання та зазначати можливі варіанти перекладу. Це допомагає

максимально точно й зрозуміло передати зміст тексту для цільової аудиторії.

Сучасний переклад важко уявити без технологій, які значно полегшують роботу перекладача і підвищують її якість. Однією з найпоширеніших є CAT tools (Computer-Assisted Translation). Вони не перекладають автоматично, як класичні перекладачі, а служать допоміжним інструментом на різних етапах роботи. Основні функції CAT tools включають: поділ тексту на логічні блоки, автоматичне відстеження повторюваних термінів, створення пам'яті перекладів та інтеграцію баз даних термінів. Завдяки цьому забезпечується послідовність у використанні термінів, підвищується продуктивність і скорочується час на великі проєкти, особливо якщо це багатомовні документи або серії текстів однієї тематики.

У цьому контексті варто згадати й машинний переклад (MT, machine translation). Він працює на основі алгоритмів штучного інтелекту та статистичних моделей і дозволяє автоматично відтворювати текст у цільовій мові. Машинний переклад може бути корисним для швидкого розуміння загального змісту, але має певні обмеження.

По-перше, MT не завжди передає стилістичні та емоційні відтінки мови, що особливо важливо у художніх, рекламних або науково-популярних текстах. По-друге, автоматичний переклад часто не враховує культурні та контекстуальні особливості, що може спотворювати значення. І нарешті, машинний переклад менш точний у роботі зі спеціалізованою термінологією, де навіть дрібні нюанси можуть мати професійне або наукове значення [24, с. 32].

Попри обмеження, використання технологій у перекладі має значні переваги. Поєднання CAT tools та МТ дозволяє оптимізувати процес, підвищити продуктивність та зменшити ймовірність помилок у повторюваних елементах тексту. Одним із ефективних підходів є комбінування автоматизованого перекладу та ручної редакції, де машинний переклад забезпечує первинну основу, а перекладач здійснює точне редагування, адаптацію та стилістичне відшліфування тексту. Такий метод дозволяє отримати якісний переклад, зберігаючи баланс між швидкістю виконання та адекватністю відтворення змісту.

Додатковим інструментом, який підвищує ефективність технологічного перекладу, є пам'ять перекладів та інтегровані бази термінів. Пам'ять перекладів зберігає раніше перекладені сегменти тексту, що дозволяє використовувати їх у майбутніх перекладах з тією ж або схожою тематикою, що сприяє збереженню консистентності, особливо в проєктах великого обсягу. Базы термінів допомагають систематизувати спеціалізовані одиниці, перевіряти їх правильність та підтримувати єдиний стандарт термінології у всіх текстах.

Використання технологій у перекладі вимагає від перекладача не лише технічних навичок, а й критичного підходу до оцінки результатів автоматизації. Незалежно від потужності CAT tools або МТ, перекладач залишається ключовим фактором забезпечення точності, стилістичної відповідності та культурної адекватності тексту. Технології, таким чином, виступають не заміною, а потужним інструментом, що підвищує ефективність і якість перекладу, одночасно зменшуючи рутинне навантаження та підвищуючи продуктивність професійної діяльності.

Редагування та коректура є невід'ємними етапами процесу перекладу, оскільки саме на цьому етапі забезпечується висока якість,

точність і стилістична відповідність цільового тексту. Багатоступеневе редагування дозволяє перекладачеві систематично виявляти та усувати помилки, неточності, невідповідності у термінології та стилістичні недоліки, які могли виникнути під час первинного перекладу. Цей процес не обмежується простим переробленням тексту, а передбачає глибокий аналіз кожного сегмента з точки зору змісту, мовних засобів та комунікативної ефективності.

Одним із ключових аспектів є перевірка точності перекладу. Перекладач має впевнитися, що кожне поняття, термін або інформаційний елемент вихідного тексту адекватно відтворені у цільовій мові, що особливо важливо для наукових, технічних та юридичних текстів, де навіть невелика неточність може спотворити зміст або призвести до непорозумінь. Методи перевірки точності включають зіставлення з оригіналом, використання авторитетних джерел, глосаріїв та спеціалізованих словників, а також консультації з фахівцями у відповідній сфері.

Стилістична перевірка є не менш важливою, оскільки вона забезпечує відповідність тону, ритму та мовного оформлення цільового тексту до жанрових та комунікативних вимог. Перекладачеві необхідно оцінити природність побудови речень, логічність переходів, узгодженість термінології та відповідність реєстру мови очікуванням цільової аудиторії. Адекватність, у свою чергу, передбачає збереження інтенції оригінального тексту, тобто авторського наміру, функції та комунікативного ефекту, що особливо критично у художніх і культурних перекладах.

Практичні рекомендації щодо ефективного редагування включають відкладання перекладу на деякий час перед його

перевіркою. Такий підхід дозволяє перекладачеві оцінити текст свіжим поглядом, помітити помилки, що залишилися непоміченими під час первинного перекладу, та уникнути суб'єктивних упереджень. Використання зворотного перекладу також є корисним методом перевірки точності. Перекладач або незалежний експерт перекладає текст назад на вихідну мову, що дозволяє виявити можливі спотворення смислу або неправильну інтерпретацію термінів.

Робота з бета-читачами або колегами значно підвищує якість перекладу. Залучення сторонніх рецензентів забезпечує об'єктивну оцінку тексту, виявляє неочевидні помилки, неточності або стилістичні недоліки, а також дозволяє отримати зворотний зв'язок щодо сприйняття тексту цільовою аудиторією. Особливо ефективним цей метод є у випадках художніх, публіцистичних та маркетингових перекладів, де важлива не лише точність, а й вплив тексту на читача.

Компетентність перекладача є фундаментальною передумовою для виконання професійного та якісного перекладу. Вона включає лінгвістичну, міжкультурну та спеціалізовану компетенції, що дозволяють адекватно інтерпретувати та відтворювати зміст, стиль і функцію вихідного тексту у цільовій мові. Лінгвістична компетентність охоплює знання граматики, лексики, синтаксису та семантики обох мов, а також здатність оцінювати тональні й стилістичні особливості тексту. Міжкультурна компетентність передбачає розуміння соціальних, історичних та культурних контекстів, що забезпечує коректну адаптацію тексту для цільової аудиторії та запобігає виникненню непорозумінь або культурних колізій.

Професійні навички перекладача включають аналітичне мислення, здатність до систематичного опрацювання інформації та

критичну оцінку значень термінів і понять. Вміння проводити дослідження, користуватися довідниками, словниками та спеціалізованою літературою дозволяє перекладачеві підвищувати точність і достовірність перекладу. Редагування та самоконтроль – також важливі складові професійних навичок, оскільки вони дозволяють перевіряти зміст, стилістику та термінологічну консистентність тексту [32, с. 474].

Постійний розвиток перекладача є невід’ємною умовою підтримки високого рівня компетентності. Участь у семінарах, тренінгах та професійних курсах сприяє оновленню знань, ознайомленню з новими технологіями та підходами у сфері перекладу, а також дозволяє обмінюватися досвідом із колегами. Крім того, регулярне читання сучасних джерел, наукових публікацій і фахової літератури підтримує актуальність знань і дозволяє відслідковувати зміни в термінології та мовній практиці. Компетентний перекладач поєднує теоретичні знання з практичними навичками, що забезпечує високу якість та професійність перекладу.

Етичні та професійні стандарти перекладача – це важлива складова відповідальної професійної діяльності. Однією з ключових проблем є дотримання конфіденційності та захист авторських прав. Перекладач, працюючи з документами, що містять конфіденційну інформацію, має дотримуватися правил нерозголошення та забезпечувати безпечне зберігання матеріалів. Порушення конфіденційності може не лише зашкодити замовнику, а й негативно вплинути на професійну репутацію перекладача.

Відповідальність за точність і достовірність перекладу є ще одним критично важливим аспектом. Перекладач повинен гарантувати,

що зміст вихідного тексту відтворений у цільовій мові без спотворень і втрати сенсу, що особливо актуально у юридичних, медичних, наукових та технічних текстах, де помилки можуть мати серйозні наслідки. Професійна відповідальність включає також об'єктивну оцінку своїх можливостей: перекладач повинен відмовитися від виконання завдання, якщо воно перевищує його компетенцію або може поставити під загрозу якість перекладу [5, с. 5].

Рекомендації щодо професійної етики передбачають дотримання стандартів перекладацької спільноти, наприклад кодексів поведінки, а також відкритий і чесний діалог із замовником про терміни, обсяг і специфіку роботи. Важливо постійно підтримувати власну компетентність, адже без знань і навичок етична робота перекладача неможлива. Використання сучасних технологій і ресурсів має супроводжуватися відповідальною оцінкою їхнього впливу на точність та адекватність перекладу.

Отже, ефективний переклад – це поєднання глибокого розуміння вихідного тексту, точності передачі його змісту та стилю, а також врахування культурного й комунікативного контексту. Важливими складовими цього процесу є робота зі спеціалізованою термінологією, забезпечення семантичної, функціональної та стилістичної еквівалентності, а також використання технологій для підвищення продуктивності та послідовності перекладу. Ретельне редагування, консультації з експертами та культурна адаптація допомагають зробити текст максимально зрозумілим і природним для цільової аудиторії. Компетентність перекладача, постійний професійний розвиток і дотримання етичних стандартів – ключ до високої якості та надійності перекладу.

ВИСНОВКИ

Таким чином, на основі проведеного дослідження в кваліфікаційній роботі було сформульовано такі висновки.

1. Англомовна танцювальна термінологія пройшла тривалий і складний шлях становлення – від фольклорних номінацій та локальних практик до глобальної стандартизації та цифрового поширення. Її розвиток зумовлювали соціальні, культурні та історичні чинники: народні традиції Великої Британії, афроамериканська й джазова культура у США, колоніальні та міграційні впливи, а також бурхливе зростання масової культури й шоу-бізнесу. У XIX–XX ст. англійська мова набула статусу «мови-посередника», яка забезпечила єдність термінології та закріпила англійські назви у міжнародному вжитку. Сучасний етап характеризується тим, що англомовні терміни зберігають оригінальність навіть у багатомовному просторі, а цифрові медіа, зокрема соціальні мережі, сприяють їх миттєвому поширенню у світовому масштабі.

2. Англомовна танцювальна термінологія є складним і багатограним пластом лексики, який поєднує технічні, естетичні та культурні виміри. Вона сформувалася внаслідок активних міжмовних контактів і збереження національних традицій, що забезпечило її інтернаціональний характер та високу стабільність семантики. Семантична специфіка цієї термінології полягає у поєднанні спеціалізованих значень із широкими культурними асоціаціями, у здатності загальноповживаних слів набувати вузькопрофесійного наповнення, а також у постійному балансі між буквальним і метафоричним уживанням. Класифікація танцювальної лексики за

походженням і функціональним призначенням дозволяє простежити закономірності її формування: французькі терміни закріпили техніку класичного балету, італійські – відобразили музично-ритмічний компонент, іспанські та латиноамериканські – стали маркерами національних культурних традицій, а сучасні англійські номінації пов'язані з розвитком нових стилів. Такий системний підхід виявляє не лише структурну впорядкованість, а й функціональну гнучкість термінології, що дає змогу їй успішно розвиватися й адаптуватися в умовах глобалізації.

3. Танцювальна термінологія має велике значення і в науковій, і в професійній сфері. Аналіз статей Gabriella Karl-Johnson та Xun Peng показав, що такі терміни – це не просто назви рухів чи стилів. Вони поєднують точність техніки з культурним і історичним контекстом, допомагають створити цілісне уявлення про танець, структурують текст і роблять мистецтво руху зрозумілим для різних галузей. Академічна мова танцю дає змогу відтворювати хореографічні композиції, вивчати історичні традиції й передавати знання про соціальні та культурні сторони танцю. Завдяки цьому формується багат шарова картина танцювального мистецтва. Інтерв'ю з професійними танцівниками та хореографами, такими як Tiler Peck і Akram Khan, показали, що у професійному середовищі танцювальна лексика – це не лише технічні терміни. Вона допомагає у викладанні, передає емоції, оцінки та концепції, поєднує різні види мистецтва, відображає творчий процес і внутрішній стан виконавців. Коли терміни використовуються в гібридних жанрах, наприклад в інтерв'ю, вони поєднують професійну точність із простотою, зрозумілою для широкої аудиторії, що ще раз

доводить, наскільки вони багатофункціональні й важливі для сучасної танцювальної культури.

4. Проведений аналіз демонструє, що танцювальна термінологія у сучасних медіа- та освітніх контекстах виконує багатофункціональну роль. У медіапроектах на кшталт *So You Think You Can Dance* або *Dancing with the Stars* терміни одночасно маркують професійну сферу, організовують навчальний процес, слугують інструментом оцінювання та мотивують учасників, інтегруючись у драматургію шоу й забезпечуючи баланс між фаховістю та доступністю для глядачів. В освітніх матеріалах, таких як *River City Youth Ballet Ensemble Educational Work Packet for Teachers & Students*, спеціалізована лексика поєднує технічну точність із педагогічною доступністю, формує когнітивні та практичні навички, а також розвиває емоційно-виражальні й культурні компетенції учнів. Танцювальні терміни не обмежуються вузькопрофесійним дискурсом, а стають універсальними комунікативними інструментами: вони передають технічні знання, структурно організовують навчання та виступають носіями культурного та емоційного значення. Багаторівневе функціонування лексики у медіа та навчальних текстах підтверджує важливість її комплексного вивчення у лінгвістичних, педагогічних і культурологічних дослідженнях, оскільки вона сприяє формуванню цілісного уявлення про мистецтво танцю та підкреслює роль спеціалізованої мови у розвитку професійного й академічного дискурсу.

5. Аналіз перекладу танцювальної термінології з англійської на українську на прикладі фільму *Black Swan* показав, що ефективний переклад поєднує мовні, культурні та професійні аспекти. Багато класичних балетних термінів збережено через транскрипцію, що

забезпечує точність і відповідність академічній традиції (*plié, fouettés, grand jetés*). Для позначення рухів, позицій і фізичних процесів застосовано описовий переклад, що дозволяє передати сутність виконання та вплив на тіло (*on pointe, extensions, spins*). Адаптація культурного контексту використовується для назв творів, персонажів та балетних номерів, роблячи переклад зрозумілим українській аудиторії (*Swan Lake* – «Лебедине озеро»). Іноді перекладачі поєднують стратегії транскрипції з описом або транскрипції з адаптацією і це допомагає передати одночасно точність термінів і їх функціональний зміст. Такий підхід показує гнучкість перекладача та його вміння відтворювати семантичні й культурні особливості танцювальної лексики. Загалом, використання таких стратегій допомагає знайти баланс між професійною точністю та зрозумілістю для читача.

6. Ефективний переклад – це складний процес. Він потребує глибокого розуміння вихідного тексту, точного відтворення змісту та стилю, а також врахування культурного й комунікативного контексту. Основою якісного перекладу є детальний аналіз тексту: визначення жанру, стилістики та мети комунікації. Важливо досягти семантичної, функціональної та стилістичної еквівалентності, щоб текст у перекладі передавав і зміст, і емоційний вплив оригіналу. Особлива увага приділяється спеціалізованій термінології. Неправильне її використання може спотворити зміст або знизити професійну достовірність тексту. Для підвищення точності перекладу допомагають глосарії, бази термінів, консультації з експертами та контроль послідовності у великих проєктах. Культурна адаптація та локалізація роблять текст зрозумілим і природним для цільової аудиторії, зберігаючи авторський задум. Сучасні технології, такі як CAT tools і

машинний переклад, значно підвищують продуктивність і допомагають підтримувати термінологічну послідовність. Проте вони не замінюють перекладача, який забезпечує стилістичну точність та культурну відповідність. Ретельне редагування, самоконтроль, робота з бета-читачами та зворотний переклад допомагають знайти помилки й підвищити якість тексту. Компетентний перекладач має лінгвістичну, міжкультурну та спеціалізовану експертизу. Він постійно розвивається та дотримується етичних стандартів. Саме це є ключем до високоякісного перекладу. Усі розглянуті стратегії й методи показують, що ефективний переклад – це поєднання знань, практичних навичок, технологій і професійної відповідальності. Він дозволяє точно, зрозуміло та культурно адекватно передати оригінальний текст.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абабілова Н. М. Відтворення реалій як перекладознавча проблема. *Філологічні науки*. 2014. С. 9-12.
2. Абабілова Н. М., Сидоренко Ю. І. Перекладацькі трансформації як засіб досягнення еквівалентності текстів. *Мова і культура*. 2012. Вип. 15, т. 6. С. 416-420.
3. Ажнюк Б.М. Мовні зміни на тлі деколонізації та глобалізації. *Мовознавство*. 2001. № 3. С. 45.
4. Андрієнко Т. П. Когнітивний аспект перекладацького дискурсу. *Східноєвропейський журнал психолінгвістики*. 3 (1). 2016. С. 23-33.
5. Бережна О.О. Особливості лексичних та граматичних трансформацій під час перекладу англійської термінології галузі мистецтвознавства. *Вчені записки: Перекладознавство*. № 32 (71), 2021. С. 1-6.
6. Білозерська Л. П. Термінологія та переклад. Вінниця, Нова Книга, 2010. 232 с.
7. Бойко І. В. Особливості правничих термінологічних словосполучень та їх переклад з англійської мови на українську мову. *Формула компетентності сучасного перекладача: [матеріали VI Міжнародної науково-методичної конференції, 25 березня 2015]*. Київ: НТТУ «КП», 2015. С. 19-22.
8. Гордієнко Н. М. Типологія компенсації як засобу перекладацьких трансформацій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2017. Вип. 30(2). С. 83-85.

9. Горошкін І. О. Перекладацька компетентність як індикатор сформованості мовної особистості майбутнього перекладача. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2018. № 3 (137). С. 158-167.
10. Д'яков А. С. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ: Вид. дім «KM Academia», 2000. 218 с.
11. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти : монографія. Київ: Вид. дім «KM Academia», 2000. 218 с.
12. Демченко Н. Тенденції перекладу сучасних англомовних фільмонімів на українську мову. *Молодий вчений*. № 12.1 (52.1). грудень, 2017. С. 25-29.
13. Журавель Т. В. Кінопереклад як вид аудіовізуального перекладу і його становлення в Україні та світі. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія : Філологічні науки. Мовознавство*. 2018. С. 35-38.
14. Журавель Т. В. Компаративний аналіз видів кіноперекладу. *Ad Orbem Per Linguas. До світу через мови : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2020. С. 97-99.
15. Журавель Т. Поняття перекладацьких трансформацій та проблема їх класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2015. № 19. Т. 2. С. 148-151.
16. Зацний Ю.А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови. Запоріжжя: Запорізький держ. ун-т, 1998. 430 с.

17. Зацний Ю.А. Сучасне англомовне суспільство і розвиток словникового складу англійської мови. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2006. 443 с.

18. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад. Львів : Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. 216 с.

19. Колесник А. О. Перекладацькі прийоми під час перекладу термінології наукових текстів. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2010. №1. С. 719-727.

20. Колеснікова І. А. Лінгвокогнітивні та комунікативно-прагматичні параметри професійного дискурсу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філол. наук: спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство. Київ, 2009. 33 с.

21. Колодій Б. М., Олійник О. Ю. Стратегії й тактики відтворення кінодіалогу в українському перекладі (на матеріалі англомовних фільмів Квентіна Тарантіно). *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 17. Том 2. Ужгород : Гельветика, 2021. С. 80-87.

22. Лощенова І. Ф., Нікішина В. В. Перекладацькі трансформації як ефективний засіб досягнення адекватності перекладу. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Філологічні науки*. 2014. Кн. 3. С.102-105.

23. Мірошніченко І.Г. Сучасні підходи до типології мас-медійного дискурсу. *Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку : матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. конф., Вінниця, 12–13.10.2016*. Вінниця, 2016. С. 227-231.

24. Ребрій О. В. Сучасні концепції творчості у перекладі : монографія. Харків : Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, 2012. 376 с.

25. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля Київ, 2010. 844 с.
26. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Черкаси. 2017. 890 с.
27. Славова Л. Л. Відтворення культурно специфічних елементів у перекладі. Проблеми лінгвістичної семантики: IV Міжнародна науковопрактична інтернет-конференція (21 листопада 2019 р.). *Збірник матеріалів*. Рівне : РДГУ, 2019. С. 203-204.
28. Ткачик О.В., Роговська Н.В. *Шляхи поповнення лексичного складу сучасної англійської мови. Вісник*. 2017. № 9. С. 36-40.
29. Трохимець Л. В. Способи збереження семантико-стилістичних мовних засобів англомовних пісень в українському перекладі. *Збірник тез доповідей VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура»*. Київ, 2020. 328 с.
30. Трохимець Л. В. Стилістичний аспект відтворення англомовних пісень українською мовою. *Тези доповідей XX Міжнародної науково-практичної 80 конференції молодих учених і студентів «Політ. Сучасні проблеми науки»*. Київ, 2020. С. 27-31.
31. Фурт Д. В. Способи перекладу термінів українською мовою з англійської. Філологічні студії: *Науковий вісник Криворізького державного пед. університету: зб. наук. праць*. Вип. 17. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2018. 284 с.
32. Худа Н. С. Проблема образності в художньому перекладі. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*. № 6. 2014. С. 471-474.

33. Циткіна Ф.О. Термінологія й переклад. Львів: ВЛП, 2003. 187 с.
34. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. Київ : Либідь, 2007. 246 с.
35. Шевченко І. С. Проблеми типології дискурсу. Дискурс як когнітивнокомунікативний феномен. Харків: Константа, 2005. С. 233-236.
36. Шишко, А. В., & Луканська, Г. А. Граматичні трансформації в художньому перекладі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія, 2019. №4(43), с.125-128.
37. Ahmad, J. Stylistic Features of Scientific English: A Study of Scientific Research Articles. *English Language and Literature Studies*. 2012. Vol. 2. № 1. P. 47-55.
38. Beaugrande R., Dressler, W. Introduction to Text Linguistics. London and New York: Longman. 1981. 212 p.
39. Benjamin W. The task of the translator. The translation studies reader. London & New York: Routledge, 2000. P. 15-25.
40. Catford J. C. A Linguistic Theory of Translation: An Essay in Applied Linguistics. Fifth Impression. Oxford: Oxford University Press, 1978. 103 p.
41. Catford J.C. A linguistic theory of translation. London : Oxford University Press, 1984. 259 p.
42. Charnavel I. Steps towards a Generative Theory of Dance Cognition. Manuscript. Harvard University, June 2016. URL: <http://ling.auf.net/lingbuzz/003137>(accessed: 20.08.2025).
43. Dijk T. A. van Strategies of Discourse Comprehension. New York: Academic Press, 1983. 389 p.

44. Encyclopaedia Britannica. *Dance*. URL:
<https://www.britannica.com/art/dance>(accessed: 20.08.2025).
45. Goldenberg R.L. *Performance Art: from Futurisme to the Present*. Singapore: Thames & Hudson world of art, 2000. 232 p.
46. Kinney T., Kinney M.W. *The Dance. Its place in art and life*. NY. 1914. 334 p.
47. Marchand H. *Word-building in the English Language*. Cambridge : Cambridge Univ. Press, 1980. 293 p.
48. Marselle Mitchel, Ginot Isabelle. *La Dance au XXe siecle*. Paris: Bordas, 1995. 264 p.
49. Newmark P. *A Textbook of Translation*. London: PrenticeHall International Ltd., 1988. 216 p.
50. O'Shea J. At Home in the World?: The Bharatanatyam Dancer as Transnational Interpreter. *The Drama Review*. 2003. Vol. 47. P. 176-186.
51. Urlin. E.L. *Dancing ancient and modern*. NY. 1912.196 p.
52. Winston A. *English Country Dance and Its American Cousin: History and Comparison*. Stanford. URL:
<https://www-ssrl.slac.stanford.edu/~winston/ecd/history.htmlx> (accessed: 20.08.2025).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

53. Чорний лебідь. URL:
<https://uaserials.com/2408-chorny-lebid.html> (дата звернення: 20.08.2025)
54. Akram Khan. *Choreographer Conversations*. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=aivIIqtdy3w&t=1s> (accessed: 20.08.2025).

55. Black Swan. URL:
<https://tv.kyivstar.ua/en/movie/6380fd872654794550c63b2a-2010-black-swan> (accessed: 20.08.2025).
56. Dancing with the stars 2023 AU. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=mvLikOdcgoc> (accessed: 20.08.2025).
57. Gabriella Karl-Johnson. From the Page to the Floor: Baroque Dance Notation and Kellom Tomlinson's *The Art of Dancing Explained. Signs and Society*, 2024. URL:
<https://www.cambridge.org/core/journals/signs-and-society/article/from-the-page-to-the-floor-baroque-dance-notation-and-kellom-tomlinsons-the-art-of-dancing-explained/71DB886357C52DB710ABAE32C9929F29> (accessed: 20.08.2025).
58. Interview with Tiler Peck. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=ZDdwY2Ry0X0> (accessed: 20.08.2025).
59. Peng X. Herança – History, Heritage and Culture. URL:
<https://revistaheranca.com/index.php/heranca/article/view/764> (accessed: 20.08.2025).
60. River City Youth Ballet Ensemble. *Educational Work Packet for Teachers & Students*. Charleston, WV: River City Youth Ballet Ensemble. URL:
<https://www.rcyb.org/wp-content/uploads/2019/07/combined-study.pdf> (accessed: 20.08.2025).
61. So You Think You Can Dance. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=KnPiiBfobuI> (accessed: 20.08.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А

Глосарій танцювальних термінів з фільму *Black Swan*

Підгрупа	Англійський термін	Український відповідник
ЗАГАЛЬНІ ТЕРМІНИ	Ballet	Балет
БАЛЕТУ	Dancer / Ballerina	Танцівник / Балерина
	Male dancers	Чоловіки-танцівники
	Company	Балетна трупа
	Bolshoi (Bolshoi Ballet)	Великий театр
	Prima ballerina	Прима-балерина
	Soloist / Soloists	Соліст / Солісти
ПОСАДИ ТА РОЛІ У	Corps members	Артисти кордебалету
БАЛЕТНІЙ ТРУПИ	Ballet mistress	Балетмейстер
	Physical therapist	Фізіотерапевт
	Plie	Пліє
	Fondu	Фондю

БАЛЕТНІ ТЕРМІНИ	ТЕХНІЧНІ	Fourth, fifth	Четверта, п'ята позиції
		On pointe	На пуантах
		Fouettés (32 fouettés)	Фуєте
		Extensions	Виніс ноги
		Twirls / twirling	Оберти / обертання
		Grand jetés	Гран жете
		Pas de Deux	Па де де
		Pas de Quatre	Па де катр
		Coda	Кода
		Variation	Варіація
		Ballet shoes / Pointe shoes	Балетки / Пуанти Стрічка
		Ribbon	
СЦЕНІЧНІ ЕЛЕМЕНТИ РЕКВІЗИТ	ТА	Warm-up gear	Одяг для розігріву
		Stretching	Розтяжка
		Rehearsal	Репетиція
		Rehearsal studio	Репетиційна зала
		Soloists' dressing room	Гримерка солістів
		Swan Lake	Лебедине озеро
		Swan Queen	Королева лебедів

БАЛЕТ «ЛЕБЕДИНЕ ОЗЕРО»		White Swan	Білий лебідь
		Black Swan	Чорний лебідь
		Odette's Variation	Варіація Одетти
		Odile's Coda	Кода Одилії
		Big Swan	Великий лебідь
		Prince Siegfried	Принц Зігфрід
		Rothbart	Ротбарт
		Black Swan's Pas de Deux	Па де де Чорного лебедя
		Warm-up routine	Розігрів
		Casting notice	Оголошення про кастинг
ВИСТУП	I	Farewell performance	Прощальний виступ
ПІДГОТОВКА		Curtsey	Реверанс
		Corrections	Корекції
		Dance is explosive, exudes sex	Танцює вибухово, випромінює сексуальність
		Transformation into human / bird's flapping arms	Перетворення на людину / махання крилами
МЕТАФОРИЧНІ ТА ОПИСОВІ ВИСЛОВИ		Lactic acid in her muscles	Молочна кислота в м'язах
		Toy ballerina spins	Оберти, як у іграшкової балерини